

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΠΟΘΗΚΗ

500877

ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΕΙΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΗΣ

ΗΛ. Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

Α

ΜΙΧ

ΗΝΑΙΣ

ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

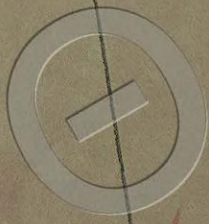
ΑΛΙΒΕΡΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ

ΜΙΧ

01

Handwritten in red ink:
1894

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

1901

122121

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 19 Ἰουνίου 1901.

Ἀριθ. Πρωτ. 10552
Διεκπ. 9305

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ Ἐπιτελεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς
Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Πρὸς τὸν κ. Μιχ. Ι. Σαλιτσοῦ, Βιβλιοπώλην.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὴν ὑμετέραν ἀναφορὰν χορηγοῦμεν ὑμῖν τὴν ἄδειαν
νὰ ἀνατυπώσητε τὰ ὑφ' ἡμῶν ἐκδοθέντα κατὰ τὸ 1894 ἀναλυτικὰ προ-
γράμματα τῶν Δημοτικῶν Σχολείων ἀμφοτέρων τῶν φύλων ὑπὸ τὸν
ἔρον, ἵνα ἐκτυπωθῶσι ταῦτα ἐπὶ καλοῦ χαρτοῦ μετὰ τὴν προσήκουσαν φι-
λοκαλίαν. Θέλουσι δ' ἀποτελέσει ἴδιον μὲν τεῦχος τὰ προγράμματα τῶν
σχολείων τῶν ἀρρένων, ἐν οἷς θὰ περιλαμβάνηται καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν
Γραμματικῶν, ἴδιον δὲ τὰ τῶν σχολείων τῶν θηλέων.

Ἡ ἐργασία δ' αὕτη εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶσθαι νὰ περατωθῇ πρὸ τῆς
ἐνάρξεως τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους.

Ὁ Ἐπιτελεῖς
ΣΠ. ΣΤΑΗΣ

Στέφ. Μ. Παρίσης

Βιβλ. Νο. 89079

LB

1364

.67

476

1301

Α'

ΤΕΤΡΑΤΑΞΕΙΟΝ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ

A.A.O.

Περὶ
προγραμμάτων τῶν μαθημάτων τῶν τετρατάξιων
δημοτικῶν σχολείων τῶν ἀρρένων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 1ον τοῦ περὶ δημοτικῶν σχολείων τῆς 6 Φεβρουαρίου 1834 νόμου, τὸ ἄρθρον 1 τοῦ περὶ συστάσεως τοῦ διδασκαλείου ἐν Ἀθήναις τῆς 11 Ἰανουαρίου 1878 ΧΘ' νόμου καὶ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ καταργήσεως τοῦ ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς 12 Αὐγούστου 1892 ΒΠΕ' νόμου, καὶ ἐπιθυμῶντες νὰ καταστήσωμεν, ὅσον ἐκ τῶν μαθημάτων καὶ τῆς ἀλληλουχίας αὐτῶν ἐξαρτάται, τὴν ἐν τοῖς τετρατάξις δημοτικοῖς σχολείοις τῶν ἀρρένων τελουμένην παιδείαν ἅμα μὲν προσαρμοζομένην πρὸς τὰς ἐκάστοτε προφαινομένης ψυχικῆς τε καὶ σωματικῆς δυνάμεις, ἅμα δὲ συμφωνοῦσαν πρὸς τὸ φύλον καὶ τὸν προορισμὸν τῶν ἐν αὐτοῖς παιδευομένων νεαρῶν ἑλληνοπαίδων· προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν τὰδε·

Ἄρθρον μόνον.

Ἐὰ μαθήματα, ἢ κατὰ τὰς διαφόρους τάξεις κατανομή, ἢ ἀλληλουχία καὶ ὁ χρόνος τῆς διδασκαλίας αὐτῶν κατὰ τὰ τετρατάξια δημοτικά σχολεία τῶν ἀρρένων ὀρίζονται ὡς ἔπεται.

ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΤΑΞΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ

Μαθήματα	Α'	Β'	Γ'	Δ'
Θρησκευτικά	3	3	3	3
Ἑλληνικά	13	11	10	10
Ἀριθμητική	3	3	3	3
Γεωμετρία	—	—	—	2
Ἱστορία	—	—	2	2
Γεωγραφία	—	2	2	2
Φυσική ιστορία	—	—	2	2
Φυσική	—	—	—	2
ᾠδική	3	3	3	3
Ἰκτιογραφία	—	—	2	2
Καλλιγραφία	—	2	2	2
Γυμναστική	4	4	3	3
Ἄθροισμα ὥρῶν	26	28	32	36

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
τοῦ τετραεταξίου Δημοτικοῦ

Ὑποὶ	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη
<i>ΤΑΞΙΣ</i>			
9—11	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά
11—12		Γυμναστική	Γυμναστική
2—3	Θρησκευτικά	Ἀριθμητική	
3—4	ᾠδική	Θρησκευτικά	
<i>ΤΑΞΙΣ</i>			
9—10	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά
10—11	Θρησκευτικά	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά
11—12	ᾠδική	Καλλιγραφία	Θρησκευτικά
2—3	Ἀριθμητική	Γεωγραφία	
3—4	Γυμναστική	Γυμναστική	
<i>ΤΑΞΙΣ</i>			
8—9	Ἀριθμητική	Θρησκευτικά	Ἀριθμητική
9—10	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά
10—11	Καλλιγραφία	Ἰχνογραφία	Φυσ. ἱστορία
11—12	Γυμναστική		
2—3	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Γεωγραφία
3—4	Ἱστορία	ᾠδική	Γυμναστική
<i>ΤΑΞΙΣ</i>			
8—9	Ἱστορία	Φυσ. ἱστορία	Γεωγραφία
9—10	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά
10—11	Γυμναστική	Γυμναστική	Ἑλληνικά
11—12	Ἑλληνικά	ᾠδική	ᾠδική
2—3	Ἀριθμητική	Θρησκευτικά	Ἀριθμητική
3—4	Καλλιγραφία	Γεωμετρία	Ἰχνογραφία

Αἱ ὥραι τῆς γυμναστικῆς κατὰ τὸ β' ἐξάμηνον δεόν νὰ μετατοπί-
ζωνται τὴν πρωίαν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἄλλων μαθημάτων, ἢ μετὰ
τὸ τέλος αὐτῶν μετὰ μεσημβρίαν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ὑπερβολικοῦ καύ-
σωνος.

Σημ. Ὑποὶ διδασκαλίας. Πρωτοβάθμιος	30
Ἄρχ. δευτεροβάθμιος	30
Νεώτ. »	32
Διευθυντής	30

ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

σχολείου τῶν ἀρρένων.

Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατον	Διδάσκαλοι
ΠΡΩΤΗ			
Ἑλληνικά	Ἑλληνικά Γυμναστική	Ἑλληνικά Γυμναστική	Πρωτοβάθμιος
Ἀριθμητικὴ ᾠδική	Θρησκευτικὰ Ἑλληνικά	Ἀριθμητικὴ ᾠδική	» » »
ΔΕΥΤΕΡΑ			
Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Ὁ ἀρχ. δευτεροβ.
Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	»
ᾠδική	Θρησκευτικὰ	ᾠδική	»
Ἀριθμητικὴ	Γεωγραφία	Ἀριθμητικὴ	»
Γυμναστικὴ	Γυμναστικὴ	Καλλιγραφία	»
ΤΡΙΤΗ			
Θρησκευτικὰ	Ἀριθμητικὴ	Θρησκευτικὰ	Ὁ νεώτ. δευτεροβ.
Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	»
Ἱστορία	Ἱχνογραφία	Φυσ. Ἱστορία	»
Καλλιγραφία			»
Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Γεωγραφία	»
ᾠδική	ᾠδική	Γυμναστικὴ	»
ΤΕΤΑΡΤΗ			
Ἱστορία	Φυσ. Ἱστορία	Γεωγραφία	Ὁ πρωτοβάθμιος τῆν Ἱστορίαν καὶ γεωγραφίαν.
Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Ἑλληνικά	Ὁ ἀρχαιότ. δευτεροβ.
Ἑλληνικά	Γυμναστικὴ	Ἑλληνικά	τῆν Φυσικὴν Ἱστορίαν.
Γεωμετρία	ᾠδική	Ἱχνογραφία	Ὁ Διευθυντὴς πάντοτε λοιπά.
Θρησκευτικὰ	Ἀριθμητικὴ	Θρησκευτικὰ	
Φυσικὴ	Καλλιγραφία	Φυσικὴ	

Ὡσαύτως κατὰ τὸ β' ἐξάμηνον ἡ διδασκαλία ἀρχεται τῶν μὲν δύο κατωτέρων τάξεων ἀπὸ τῆς 3ης ὥρας, τῶν δὲ δύο ἀνωτέρων ἀπὸ τῆς 7ης, καὶ μετὰ μεσημβρίαν ἀπὸ τῆς 3ης ὥρας ὄλων τῶν τάξεων.

Ἱχνογραφία αὐτὴ F' 2 ὡρ. αὐτὴ Δ' 2 ὡρ.
καλλιγραφία ἢ ἢ ἢ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΤΑΞΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ

Α'. Θεολογικά.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Ἡ ὑπαρξις, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ πανταχοῦ
παρουσία τοῦ Θεοῦ.

Προσευχαί.

1. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς.
2. Ἐξεγερθέντες τοῦ ὕπνου.
3. Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν.

Ἱστορίαι, ῥητά, τροπάρια, κατήχησις.

1. Ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ. — «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου» (Ἐξοδος 20, 12). Ἡ 5' καὶ ἡ 9' ἐντολή.
2. Κλήσις τοῦ Ἀβραάμ. — «Πίστευσον τῷ Θεῷ καὶ ἀντιληψεταιί σου» (Σιράχ 2, 6).
3. Ἀβραάμ καὶ Λώτ. — «Εἰρηνεύετε, ἀδελφοί, καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν» (Β' Κορινθ. 13, 10).
4. Ἡ Φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ.
5. Ὁ γάμος τοῦ Ἰσαάκ. — «Εὐλογία πατρὸς στηρίζει οἶκον τέκνων, κατὰρα δὲ μητρὸς ἐκρίζει θεμέλια» (Σιράχ 3, 9).
6. Ἡσαΰ καὶ Ἰακώβ. — «Ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν» (Ἐφ. 4, 25).
7. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ. — «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. 2, 14). Τὸ γ' ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως.

8. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετής.—«Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ» (Κολοσ. 3, 20).

9. Ἡ βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ. — Τὸ εἶ ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως.

10. Ὁ ἐν Κανᾷ γάμος.

11. Ὁ Ἰησοῦς φίλος τῶν παιδίων.—«Ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ» (Μαρκ. 10, 14).

12. Ἡ ἀνάστασις τοῦ υἱοῦ τῆς ἐν Ναὺν χήρας.—«Τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις δυνατὰ ἐστί παρὰ τῷ Θεῷ» (Λουκ. 18, 17).

13. Τὰ πάθη καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ.—«Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς» (Ματθ. 5, 44).

14. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ.—«Τὸ εἶ ἄρθρ. τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως». — Χριστὸς ἀνέστη (τροπάριον).

ΤΑΞΙΣ Β΄.

Ὁ Θεὸς εἷς, σοφός, ἅγιος, δίκαιος, ἀληθής,
εὐσπλαγγνος, δημιουργὸς καὶ προνοητὴς τοῦ κόσμου.
Ἡ ἀξία καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου· ἡ ἁμαρτία.

Προσευχαί.

1. Ἄγιος ὁ Θεός.
2. Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
3. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ προσδεξάμενος τὰ παιδιά.

Ἱστορίαι, ῥητά, τροπάρια, κατήχησις, παραβολαί.

1. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου.— «Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν» (Ψαλμ. 115, 3). Τὸ α' ἄρθρ. τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

2. Ἡ πρώτη ἁμαρτία.— «Τὰ ὕψωνια τῆς ἀμικρίας θάνατος» (Ῥωμ. 6, 23).

3. Ὁ κατακλυσμὸς.—«Οἱ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται, σωτηρία δὲ δικαίων παρὰ Κυρίῳ» (Ψαλμ. 36, 38).

4. Ὁ πύργος τῆς Βαβέλ.—«Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν» (Α΄ Πέτρος 5, 2).

5. Ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (ἐκτενέστερον). «Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν» (Ἰωάν. 3, 16.)—Ἡ γέννησίς σου Χριστέ ὁ Θεὸς (ἀπολυτίκιον).

6. Ἡ προσκύνησις τῶν μάγων.—«Φυλάσσει Κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν» (Ψαλμ. 144, 20).

7. Ἡ βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ (ἐκτενέστερον).—«Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται» (Μάρκος 16, 16).

8. Ὁ εὐσπλαγχνος Σαμαρεῖτης.—«Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται» (Ματθ. 5, 7). «Δακνίζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν» (Παροιμ. 19, 17).

9. Ἡ παραβολὴ τοῦ Τελῶνου καὶ Φαρισαίου.—«Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται» (Λουκ. 18, 14).

10. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου.—«Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἰωάν. 11, 25).

11. Ἡ θριαμβευτικὴ τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ εἰσοδος.

12. Ὁ μυστικὸς δειπνός.—«Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μὴ πεινάσῃ καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ διψήσῃ πώποτε» (Ἰωάν. 6, 35).

Τὰ πάθη, ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ (ἐπανάληψις).—«Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς» (Ἰωάν. 15, 12).

Τ Α Ξ Ι Σ Γ.

Ἡ ἀληθὴς εὐσέβεια· πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη.

Προσευχαί.

1. Κύριε ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα

2. Βασιλεῦ οὐράνιε.

Ἱστορίαι, ῥητά, τροπάρια, κατήχησις, παραβολαί.
Εὐαγγέλιον (ἐν μεταφράσει). Γεωγραφία τῆς ἁγίας γῆς.

1. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου.—«Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» (Ψαλμ. 103, 24).—«Καὶ ἐποίησεν ὁ

Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν» (Γεν. 1, 27).
— Τὸ α'. ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως.

2. Ἡ πρώτη ἁμαρτία. — «Ὡς ἀπὸ προσώπου ὄψεως φεῦγε ἀπὸ ἁμαρτίας· ἐὰν γὰρ προσέλθῃς, δήξεταιί σε· ὀδόντες λέοντος οἱ ὀδόντες αὐτῆς ἀναιροῦντες ψυχὰς ἀνθρώπων» (Σιράχ 21, 2).

3. Κἄν καὶ Ἄβελ. — «Οὐ φυνεύσεις» (Ἐξοδ. 20, 15). — Ἄνδρα αἱμάτων καὶ δόλιον βδελύσσεται Κύριος» (Ψαλμ. 5, 6).

4. Ὁ κατακλυσμός. — «Οἱ παρᾶνομοι ἐξολοθρευθήσονται, σωτηρία δὲ δικαίων παρὰ Κυρίῳ» (Ψαλμ. 36, 38).

5. Βίος Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ.

α') Κλήσις τοῦ Ἀβραάμ. — «Φθείρουσιν ἦθη χρυστὰ ὀμιλία κακία. (Κορινθ. Α'. 15, 33).

β') Ἀβραάμ καὶ Λώτ. — «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.» (Ματθ. 5, 9).

γ') Φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ. — «Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιληθάνεσθε» (Ἐβρ. 13, 1).

δ'. Καταστροφή τῶν Σοδόμων. — «Φλόξ κατέφλεξεν ἁμαρτωλοὺς» (Ψαλμ. 15, 18).

ε'. Γάμος τοῦ Ἰσαάκ. «Εὐλογία πατρὸς στηρίζει οἴκους τέκνων, κατὰρα δὲ μητρὸς ἐκριζοῖ θεμέλια» (Σιράχ 3, 9).

6. Ἱστορία τοῦ Ἰακώβ. — «Ὁ σὺ μισεῖς, ἐτέρω μὴ ποιήσης (Τωβ. 4, 15). — Πάντα ὅσα ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς.» (Ματθ. 7, 12).

7. Ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ. — «Ἵμεῖς ἐβουλευσάσθε κατ' ἐμοῦ εἰς πονηρά, ὁ δὲ Θεὸς ἐβουλευσάτο περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθόν.» (Γέν. 50, 20). — Ἡ ε' ἢ ζ' καὶ ἡ θ' ἐντολή.

8). Μωϋσῆς.

α') Ἡ γεννησις τοῦ Μωϋσέως καὶ ἡ φυγὴ αὐτοῦ εἰς γῆν Μαδιάμ. — «Εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος, ὃς πέποιθεν ἐπὶ Κυρίῳ» (Ἱερ. 17, 7).

β') Ἡ ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐξοδος. — καὶ ἐπικάλεσά με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως καὶ ἐξελοῦμαί σε» (Ψαλμ. 49, 15).

γ') Ἡ νομοθεσία. — Αἱ δέκα ἐντολαί. α' (Ἐξοδ. 20, 1-18). «Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν» (Α'.

Ἰωάν. 5, 3)· ὁ τηρῶν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ» (Α΄ Ἰωάν. 3, 24).

δ') Ἡ διατριβὴ ἐν τῇ ἐρήμῳ. — «Οἰκτιρῶν καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος» (Ψαλμ. 102, 8)

ε') Ὁ θάνατος τοῦ Μωϋσέως. — «Μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων, ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβέννυται» (Παροιμ. 10, 7).

9. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ. — «Ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου, μὴ δειλιάσῃς μηδὲ φοβηθῆς, ὅτι μετὰ σοῦ Κύριος ὁ Θεὸς σου εἰς πάντα, οὐ ἐὰν πορεύῃ» (Ἰησ. Ναυῆ 1, 9).

10. Κριταί.

α') Γεδεών. — «Ἄγαθὸν πεποιθῆναι ἐπὶ Κύριον ἢ πεποιθῆναι ἐπ' ἀνθρώπων» (Ψαλμ. 118, 8).

β') Ἡλὶ καὶ Σαμουὴλ. — «Οἱ πατέρες ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νοουσίᾳ Κυρίου» (Ἐφεσ. 6, 4).

11. Σαούλ. — «Ὁ ἐὰν σπείρῃ ἀνθρώπος, τοῦτο καὶ θερίσει» (Γαλάτ. 6, 7).

12. Δαβὶδ καὶ Γολιάθ. — «Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοὺς δὲ δίδωσι χάριν» (Παροιμ. 3, 34).

13. Ὁ Δαβὶδ βασιλεὺς. — «Ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑψώσῃ ὑμᾶς ἐν κειρῷ» (Α΄ Πέτρο. 5, 6). «Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου» (Ψαλμ. 50, 1).

14. Ἀβεσαλόμ. — «Ὁφθαλμὸν καταγελῶντα πατρός καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρός ἐκκόψασαν αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγγων καὶ καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσσοὶ αἰετῶν» (Παροιμ. 24, 17).

15. Σολομών. — «Τοὺς ἀγαπῶντας σοφίαν ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς» (Σιραχ. 4, 11).

16. Ἰώβ. — «Μακάριοι εἰ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν» (Ματθ. 5, 5).

17. Τσάβιτ. — «Ἀνάγν. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγελίου» (25, 34—37).

18. Ὁ Ζαχαρίας ἐν τῷ ναῷ καὶ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής. — «Προσεύξασθε πρὸς με καὶ εἰσακούσομαι ὑμῶν» (Ἰερ. 29, 12). «Ποιήσατε καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας» (Ματθ. 3, 8). Ἀνάγνωσις Εὐαγγελ. Λουκᾶ 1, 5—25 1, 57—80.

19. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου. — Θεοτόκε παρθένε (τροπᾶριον).

20. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ. — «Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν

κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν» (Ἰωάν. 3, 16). Τὸ γ' ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Ἀνάγνωσις Εὐαγγελίου Λουκᾶ 2, 1—21.

21. Ἡ βάπτισις.—Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζαμένου σου, Κύριε (τροπάριον).—Ἀνάγνωσ. Εὐαγγ. Ματθ. 3, 13—17.

22. Ἡ ἐκλογὴ τῶν μαθητῶν. — «Ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται μου εἶναι μαθητῆς» (Λουκᾶ 14, 27).

23 Ὁ ἄφρων πλούσιος. — «Μὴ μεριμνήσητε λέγοντες τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περιβαλώμεθα, ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ πάντα ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν». (Ματθ. 6, 31). Ἀνάγνωσις Εὐαγγελ. Λουκ. 12, 16—21 καὶ Ματθ. 6, 19—34.

24. Ὁ ἄβροδίαιτος πλούσιος καὶ ὁ πτωχὸς Λάζαρος. — «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται» (Ματθ. 5, 7). «Δακνίζει Θεὸς ὁ ἐλεῶν πτωχόν» (Παροιμ. 19, 17). Ἀνάγνωσ. Εὐαγγ. Λουκᾶ 16, 19—31.

25. Ὁ ἄσπυρος υἱός. — «Μετανοεῖτε ποιήσατε καρποὺς ἄξιους τῆς μετανοίας» (Ματθ. 3, 2 καὶ 8). Ἀνάγνωσ. Εὐαγγ. Λουκᾶ 15, 12—32.

26. Ἡ ἀνάληψις τοῦ Ἰησοῦ. — Τὸ 4^{ον} ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως.

27. Ἡ Πεντηκοστή. — Τὸ 7^{ον} ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Ἀνάγνωσ. Πράξεων Ἀποστόλων 2, 1—18.

28. Γεωγραφία τῆς ἁγίας γῆς. — Ἡ θέσις, τὰ ὄρια, τὰ ὄρη, αἱ λίμναι καὶ οἱ ποταμοὶ αὐτῆς· αἱ ἐπαρχίαι αὐτῆς καὶ αἱ ἐπισημότεραι πόλεις.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'.

Ὁ Ἰησοῦς Σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Προσευχαί.

1. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τῆς ἀληθοῦς σοφίας ὁδηγέ.

Ὁ βίος καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος. Ἱστορίαι, ῥητά, κατήχησις, παραβολαί, τροπάρια. Εὐαγγέλιον (ἐν μεταφράσει). Γεωγραφία τῆς ἁγίας γῆς.

1. Ἐπανάληψις πάντων τῶν διδαχθέντων κατὰ τὰς προηγουμένας τάξεις ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐν συνεχείᾳ.

2. Ἡ Ὑπικαντιῆ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. — «Ὁ πιστεύσας σωθήσεται» (Μάρκ. 16, 16). «Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα» . . . (Λουκ. 2, 29). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Λουκᾶ 2, 22—40.

3. Ὁ θάνατος τοῦ Ἰωάννου. — «Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμίνων βλάψαι» (Ματθ. 10, 28). «Μακάριοι οἱ δειδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. 5, 15). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Ματθ. 14, 1—12.

4. Οἱ πειρασμοὶ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ. — «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμὸν» (Ματθ. 26, 41). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Ματθ. 4, 1—12.

5. Ἡ ἐκ τοῦ ναοῦ ἐκδίωξις τῶν πωλούντων καὶ ἀγοραζόντων. — «Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς» (Ἠσ. 56, 7). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Ἰωάν. 2, 12—17.

6. Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως. — «Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτὸν» (Λουκ. 11, 28). Ἀνάγνωσις Εὐαγγελ. Ματθ. 13, 4—24.

7. Τὸ μέγα δεῖπνον. — «Ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητὴς» (Λουκ. 14, 27). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Λουκᾶ 14, 16—25.

8. Ἡ παραβολὴ τοῦ πονηροῦ δούλου. — «Ἐὰν μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν» (Ματθ. 6, 15).

9. Ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων. — Ἀνάγνωσις Εὐαγγελ. Ματθ. 25, 14—30.

10. Ἡ παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων. — Ἴδου ὁ νυμφίος ἔρχεται (τροπάριον). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Ματθ. 25, 1—14.

11. Ἡ παραβολὴ τῆς μελλούσης κρίσεως. — «Ὁ Θεὸς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ρωμ. 3, 1). Τὸ ια' καὶ ιβ'. ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως. Ἀνάγνωσ. Εὐαγγελ. Ματθ. 25, 31—41.

12. Ὁ Ἰησοῦς ἐν Γεθσημανῇ. — «Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ». (Ματθ. 26, 39). Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου (δοξαστικόν).

13. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοὺς μαθητάς του μετὰ τὴν ἀνάστασιν. — Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφιένται αὐτοῖς, ἄν τινων

κρατῆτε, κερράτηνται» (Ίωαν. 20, 23). «Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες» (Ίωάν. 20, 29). Ἀνάγνωσις Εὐαγγελ. Λουκ. κεφαλ. 22, 23, 24. Εὐαγγελ. Ματθ. 26, 27, 28.

14. Γεωγραφία τῆς Ἁγίας γῆς.—Λεπτομερέστερά τινα περὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν πόλεων τῆς Παλαιστίνης.

Κατήχησις.

1. Τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως.
2. Περί ἐκκλησίας.
3. Τὰ μυστήρια.
4. Περί προσευχῆς.—Ἑρμηνεία τῆς Κυριακῆς προσευχῆς.
5. Ὁ Δεκάλογος.

Β'. Ἑλληνικά.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Λεκτικαὶ ἀσκήσεις (Πραγματογνωσία)—Ἀνάγνωσις—
Γραφή—Γραμματικὴ—Ποιήματα.

Α'. Λεκτικαὶ ἀσκήσεις (Πραγματογνωσία).

1. Σχολεῖον.—Αἰθουσα παραδόσεως· μαυροπίναξ, θρανία, ἔδρα, εἰκόνες, βιβλία, ἀβάκια.

2. Ἐκκλησία.—Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς· εἰκονοστάσιον, ἅγιον βῆμα, ἄμβων.

3. Μέρη τῆς οἰκίας.—Δωμάτια, αἰθουσαι, μαγειρεῖον, ἐστιατόριον, ὑπόγειον, κλίμαξ, αὐλή, κῆπος.

4. Δωμάτιον.—Τράπεζα, καθίσματα, ἀνάκλιτρον, κάτοπτρον, ἱματιοθήκη, κιβώτιον, γραφεῖον, εἰκόνες, κλωβίον, κανάριον.

5. Κοιτῶν.—Εἰκονίσματα, κανδύλα, κλίνη.

6. Ἐστιατόριον.—Ἐπιτραπέζια σκεύη· πινάκια, κοχλιάρια, μαχαίρια, φιάλαι, κτλ.

7. Μαγειρεῖον.—Μαγειρικὰ σκεύη· χύτραι, χωνίον, ἰγδίον, πυράγρα, τρίπτυς κτλ.

8. Αυλή.—Τὰ συνανθρωπεύόμενα ζῶα· κύων, γάτα, ἵππος, ὄρνιθες, ἀλέκτωρ, νῆσσα, χήν.

9. Κήπος.—Δένδρα· ἀμυγδαλαί, μηλέαι, κέρασοι, βερυκοκκέαι, ροδακινέαι, κυδωνέαι, δαμασκηνέαι, συκαί. Ἄνθη· ρόδα, ἴα, νάρκισσοι, κρῖνοι. Ζῶα· στρουθία, ἀηδόνες, ψυχαί (πεταλοῦδαι), χρυσομηλολόνηθια, κάμποι. Ὅργανα κηπουρικά· δίκρανον, πτύον, ἀξίνη, πέλεκυς, ποτιστήριον, δρέπανον, χειράμαξα. Σίδηρος.

10. Οἰκογένεια.—Πατήρ, μήτηρ, προμήτωρ, πάππος, ἀδελφοί· ὑπηρεταί.

11. Νομίσματα.—Μονόλεπτον, δίλεπτον, πεντάλεπτον, δεκάλεπτον, δραχμή, πεντάδραχμον. Χαλκός, χρυσός, ἄργυρος.

12. Μουσικὰ ὄργανα.—Κιθάρα, τετράχορδον, σάλπιγξ, αὐλός, πλαγίαυλος, κλειδοκύμβαλον.

13. Στρατιωτικὰ ὄργανα καὶ ὄπλα.—Ὅπλον, πιστόλιον, πολύκροτον, τηλεβόλον, ξίφος, λόγχη, σημαία, σκίριαι, ὀπίδες, παράσημα.

14. Μέσα συγκοινωνίας.—Ἄμαξα, σιδηρόδρομος, τραχιόδρομος, πλοῖον, ἀτμόπλοιον. Γαϊάνθρακες.

15. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα.—Τὰ μέρη καὶ ὁ σκοπὸς ἐκάστου αὐτῶν· χεῖρες, πόδες, ὀφθαλμοί, ὦτα κτλ.

16. Ἐπιμέλεια τοῦ σώματος.—Εγρήγορσις, ὕπνος, πλύσιμον, κτένισμα κτλ.

17. Ἐνδύματα.—Παχέα, λεπτά, καθκρά, καθαρισμὸς αὐτῶν, ἔνδυσις, ἐκδύσις.

18. Ἑορταί.—Τὰ Χριστούγεννα, τοῦ ἀγίου Βασιλείου, τὸ Πάσχα καὶ αἱ ἑκασταχῶ τοπικαὶ ἑορταί.

Β'. Ἀνάγνωσις.

Ἀνάλυσις λέξεων εἰς τὰ συστατικὰ αὐτῶν καὶ ἐκ τούτων εἶτα σύνθεσις τῶν ἀρχικῶς δεδομένων λέξεων ἢ καὶ ἄλλων ὁμοίων ταύταις.—Ἀνάγνωσις ἀπταιστος καὶ λογικὴ ἀπλῶν προτάσεων καὶ λόγου συνεχοῦς.

Γ'. Γραφή.

Γραφὴ τῶν γραμμάτων, τῶν συλλαβῶν καὶ τῶν λέξεων τῶν ἐκάστοτε κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν διδασκομένων. Γραφὴ ἀπλῶν προτάσεων. Καθημερινὴ κατ' οἶκον γραφικὴ ἐργασία.

Δ. Γραμματική.

(τάξις Α')

Κατὰ τὴν τάξιν ταύτην δὲν γίνεται εἰς ἰδιαιτέρας ὥρας ἡ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς, ἀλλὰ διδάσκονται τὰ προσήκοντα ἐξ αὐτῆς κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀναγνώσεως.

Γραμματικὴ.—

1. Ἀνάλυσις τῶν προτάσεων εἰς λέξεις, τῶν λέξεων εἰς συλλαβὰς καὶ τῶν συλλαβῶν εἰς γράμματα, καὶ ἀντιστρόφως· σύνθεσις τῶν γραμμάτων εἰς συλλαβὰς, τούτων εἰς λέξεις καὶ τούτων εἰς προτάσεις.

2. Διάκρισις τῶν γραμμάτων εἰς φωνήεντα, σύμφωνα καὶ διφθόγγους. Διαιρετικὰ σημεῖα.

3. Διάκρισις τῶν λέξεων εἰς μονοσυλλάβους, δισυλλάβους καὶ πολυσυλλάβους.— Οἱ τόνοι, τὰ πνεύματα.

4. Διάκρισις καὶ ὀνομασία τῶν σημείων τῆς στίξεως· κόμμα, μέση στιγμή, τελεία στιγμή, ἐρωτηματικὸν καὶ θαυμαστικόν.

Ὁρθογραφία.—

Γραφὴ τῶν κατὰ τὰς γραμματικὰς ἀσκήσεις ἐξετασθεισῶν λέξεων εἴτε ἀπὸ τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου καὶ ἀπὸ τοῦ πίνακος ἀντιγραφομένων εἴτε καὶ καθ' ὑπαγόρευσιν.

Ε'. Ποιήματα.

1. Ἡ μήτηρ μου.	(Ἄ. Κατακουζηνός)
2. Τὰ διψασμένα ἄνθη.	"
3. Μὴ βασανίζετε τὰ βλάστη ζῶα.	"
4. Ἡ πρώτη (ὥραία ἀνατέλλει).	(Ἄγγ. Βλάχος)
5. Ὁ μόνος ποιητής.	(Ἄ. Κατακουζηνός)
6. Ὕμνος πρὸς τὸν θεόν.	(Ἄγγ. Βλάχος)
7. Ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ θεοῦ.	(Ν. Καλογερόπουλος)
8. Ὁ θεός.	(Ἄ. Κατακουζηνός).

Τ Α Ξ Ι Σ Β'.

Λεκτικαὶ ἀσκήσεις (Πραγματογνωσία)— Ἀνάγνωσις— *λεξιγνωσία*
Γραμματικὴ— Ποιήματα.

Α' Λεκτικαὶ ἀσκήσεις. (Πραγματογνωσία.)

1. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα.— Τὰ μέρη αὐτοῦ· κεφαλή, κορμός, ἄκρα.
2. Αἱ τροφαὶ τοῦ ἀνθρώπου.— Ἄρτος, κρέας, ὀπῶραι, λάχανα.

3. Φωτιστικά μέσα και υλικά—Λάμπαι, κηρία, έλαιον, πετρέλαιον, αερίφωσ, πυρεΐα, θεΐον, πίσσα.

4. Αί κατοικίαι τῶν ἀνθρώπων.—Σκηνή, καλύβη, οἰκία, μέγαρον, ἀνάκτορον.

5. Τόποι διαμονῆς τῶν ἀνθρώπων.—Πόλις, χωρίον, ἐπαυλις.

6. Χωρίον.—Χωρικοί, ἀγροτικά οἰκίαι, φρέαρ. Ἔργα καὶ βίος χωρικῶν· ἀγρός, ἀροτρον, σίτος, κριθή, ἀραβόσιτος, γεώμηλα· βούς, αἶξ, πρόβατον, ὄνος, χοῖρος, μέλισσα, περιστέρα, χελιδών, ἀκρίς, κάνθαρος, νυκτερίς.

7. Στρατιωτῶν εἶδη.—Πεζοί, ἵππεις, πυροβοληταί, χωροφύλακες, τυμπανισταί, σαλπικταί· ἀξιωματικοί, ὑπασχιωματικοί· ἀπόμαχοι.

8. Ναυτῶν βίος.—Ναύτης, λέμβος, ἱστιφόρον πλοῖον, ἀτμόπλοιον, θωρηκτόν, καταδρομικόν, τορπιλοδόλον· λεμβοῦχος.

9. Ἀλιέων βίος.—Θάλασσα, ἀλιεΐα, ἀλιευτικά πλοῖα, ἀλιευτικά ὄργανα· ἰχθύς, κεφαλος, ἔγγελος, σαρδέλλα, μαλάκια, ὀκτάπους, πῖνη, ἰχίνοι (ἀχνοί), φύκη.

10. Δάσος.—Δένδρα· δρῦς, πεύκη, ἐλάτη, πλάτανος, καστανέα, λεύκη. Ζῶα· λαγός, ἔλαφος, ἀλώπηξ, κίθνηκος, λύκος, ἄρκτος, τίγρις, λέων, ἐλέφας· κορυδαλός, πέρδιξ, ἰέραξ, ἀετός· χελώνη, σαύρα, μῦς.

11. Ἡλικίαι.—Νήπιον, παιδίον, ἀνήρ, γέρων· κοράσιον, δεσποινίς, γυνή, γραΐα.

12. Ἐπιτηδεύματα.—Χειρῶναξ, ἔμπορος, γεωργός, ποιμήν, κυνηγός.

13. Ὁ χρόνος.—Ἔτος, ὥραι τοῦ ἔτους· μήν, ἑβδομάς, ἡμέρα, ὥρα, λεπτόν, δευτερόλεπτον.

Β'. Ἀνάγνωσις.

Ἄσκησις εἰς τὸ ἀπταιστώ· καὶ λογικῶς ἀναγινώσκειν.— Ἐρμηνεία τοῦ περιεχομένου τῶν ἀναγινωσκομένων καὶ δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων ἀνάλυσις καὶ ὀρθή κατανόησις αὐτοῦ. Ἀνάγνωσις ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

Γ'. Γραμματική.

Γραμματική.

1. Ἡ ἀπλή πρότασις.—Ὁδηγίαι πρὸς εὔρεσιν καὶ σχηματισμὸν ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀπλῶν προτάσεων· διακρίσις τῶν συστατικῶν αὐτῶν.

2. Λήγουσα, παραλήγουσα καὶ προπαραλήγουσα.

3. Διαίσεις τῶν λέξεων εἰς ὀξυτόνους, παροξυτόνους κλπ., εἰς δασυνομένας καὶ ψιλουμένους.

4. Διαίσεις τῶν φωνηέντων μακρὰ καὶ βραχεῖαι συλλαβαί.

5. Τονισμὸς τῆς προπαρρηγοῦσης καὶ βραχεῖας συλλαβῆς.

6. Πνευματισμὸς τῶν ἀπὸ υ καὶ ρ ἀρχομένων λέξεων.

7. Ὄνομα οὐσιαστικόν.

α') Ἀριθμὸς.

β') Γένος.

γ') Πτώσις.

8. Ἄρθρον.

9. Κλίσις τῶν ὀνομάτων καὶ τοῦ ἄρθρου.

α') Προσκήσεις ἀπὸ στόματος.

β') Κλίσις.

γ') Κλίσις τῶν ἀσυναιρέτων ὀνομάτων τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως.

10. Ἐπίθετον.

α') Προσκήσεις ἀπὸ στόματος.

β') Ἔννοια τοῦ ἐπιθέτου.

γ') Τὰ γένη τοῦ ἐπιθέτου.

11. Ῥῆμα.

α') Ἔννοια τοῦ ῥήματος.

β') Κλίσις τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος τῶν βαρυτόνων.

12. Ἄντωνυμίαι. — Αἱ προσωπικαὶ κατ' ὀνομαστικὴν.

13. Τὰ σημεῖα τῆς στίξεως. — Παρένθεσις, εἰσαγωγικά, ἀποσιωπητικά.

Ὄρθογραφία. —

1) Διαίσεις τῶν λέξεων εἰς συλλαβὰς καὶ ἀντιγραφή αὐτῶν.

2) Γραφή οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ῥημάτων καὶ προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, μόνον τῶν διδαχθέντων ἐν τῇ γραμματικῇ διδασκαλίᾳ, εἴτε ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου, εἴτε καὶ ἀπὸ μνήμης ὅτε μὲν τῶν μονοσυλλάβων, δισυλλάβων καὶ πολυσυλλάβων, ὅτε δὲ τῶν ὀξυτόνων, παροξυτόνων καὶ προπαροξυτόνων, τῶν περισπωμένων καὶ προπερισπωμένων, καὶ ἄλλοτε τῶν δασυνομένων καὶ ψιλουμένων λέξεων.

3) Ἀντιγραφή ἀπὸ τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου ἢ καὶ γραφή καθ' ὑπαγόρευσιν ἀπλῶν προτάσεων, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ προηγουμένην κατανόησιν αὐτῶν.

4) Συχνὴ ἀντιγραφή τῶν γυμνασμάτων, τῶν χρησιμευόντων εἰς τὴν ἐκάστοτε διδασκαλίαν τῆς γραμματικῆς.

Δ. Ποιήματα.

1. Ἡ πέρδικα.	(Γ. Ζαλοκώστας)
2. Ὁ Βορείως πού τ' ἀράκια.	(Γ. Ζαλοκώστας)
3. Ἡ περιστερά.	(Ἄλ. Παγκαθῆς)
4. Τὸ ὄρφανό. (ἓνα παιδάκι).	(Ἀχιλ. Παράσχος)
5. Τὸ φεγγάρι.	(Ἄγγ. Βλάχος)
6. Ὁ ἐπαίτης.	(Ἡλ. Ταταλίδης)
7. Τὸ ὄρφανό. (Εἰς τὸν προθάλαμόν σου)	(Ἀχ. Παράσχος)
8. Ἡ ἐσπέρα (ἡ ἡμέρα ἰώθη).	(Ἄγγ. Βλάχος)
6. Τὸ πρῶτ' (ὁ ἥλιος τὰ βουνά).	(Ἄγγ. Βλάχος)
10. Ἐωθινὴ προσευχή.	(Ἄγγ. Βλάχος)

Τ Α Ξ Ι Σ Γ'

Ἀνάγνωσις—Γραμματικὴ—Ποιήματα.

Α. Ἀνάγνωσις.

Ἀπταιστος λογικὴ καὶ ἠθικὴ ἀνάγνωσις. Ἑρμηνεῖα τῶν λέξεων ἰδίως τῶν ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν καὶ τῶν συνθέτων καὶ παραγωγῶν· ἀπηκριβωμένη ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου τῶν ἀναγνωσκομένων.

Β. Γραμματικὴ.

Γραμματικὴ.

1. Οὐσιαστικά. —

- α') Διάκρισις αὐτῶν εἰς συγκεκριμένα καὶ ἀφηρημένα καὶ τῶν συγκεκριμένων εἰς κύρια καὶ προσηγορικά.
β') Κλίσις ἀσυναϊρέτων ὀνομάτων τῆς α', β' καὶ γ' κλίσεως.

2. Οἱ κυριώτεροι περὶ τονισμοῦ κανόνες.

- α') Τονισμὸς τῆς παραληγούσης.
β') Τονισμὸς τῆς ληγούσης τῶν ὀνομάτων.

3. Συναίρεσις.

4. Ὀνόματα συνηρημένα τῆς α' κλίσεως.

5. Ἐπιθέτα. — Γένη τοῦ ἐπιθέτου καὶ βαθμοὶ αὐτοῦ.

6. Ἀντωνυμῖαι.

α') Προσωπικαί.

β') Δεικτικαί.

γ') Ἐρωτηματικαί.

7. Ῥήματα. — Ὁ μέλλων καὶ οἱ τρεῖς ἀπλοὶ χρόνοι, ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός καὶ ὁ ἀόριστος τῆς ἐνεργ. καὶ παθητικῆς φωνῆς τῶν βαρυτόνων.

8. Μετοχή. — Ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ ἀόριστος τῆς ἐνεργ. φωνῆς.

9. Ἄκλιτα.

α') Προθέσεις.

β') Ἐπιρρήματα.

Συντακτικόν.

α') Ἡ ἀπλή πρότασις. — Ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον.

β') Ἡ πεπλατυσμένη πρότασις. — Τὸ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν.

Ὀρθογραφία.

Συνέχεια καὶ συμπλήρωσις τῶν κατὰ τὴν προηγουμένην τάξιν ἀσκήσεων.

α') Γραφὴ λέξεων ὀξυτόνων, παροξυτόνων καὶ προπαροξυτόνων, περισπωμένων, καὶ προπερισπωμένων, δασυνομένων καὶ ψιλουμένων, μάλιστα ἀπὸ μνήμης.

β') Γραφὴ λέξεων κατὰ συλλαβὰς διὰ τοῦ διαιρητικοῦ σημείου διαιρουμένης.

γ') Ἀντιγραφή κατὰ συλλαβὰς ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου ἢ καὶ γραφῆ καθ' ὑπαγόρευσιν ἢ καὶ ἀπὸ μνήμης λέξεων, ἔχουσῶν ἐν τῇ μέσῳ αὐτῶν δύο ἢ καὶ τρία σύμφωνα, συνεφωνούμενα μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦντος φωνήεντος, ἢ χωριζόμενα κατὰ τὸν συλλαβισμόν.

δ') Ἐμπέδωσις τῶν περὶ τονισμοῦ κανόνων.

ε') Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν γενῶν καὶ τῶν βαθμῶν τῶν ἐπιθέτων.

ς') Γραφὴ λέξεων ἔχουσῶν διπλᾶ σύμφωνα.

ζ') Ζήτησις παρὰ τῶν μαθητῶν καὶ εὑρεσις παντοδαπῶν λέξεων δασυ-

νομένων, περισπωμένων, διαφόρως συλλαβιζομένων καὶ τῶν τοιούτων, αἰτίαις ἢ μόνον ἀπαγγέλλονται ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἢ μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν γράφονται.

- η') Γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσιν προτάσεων καὶ σμικρῶν τελείων ὄλων.
θ') Συχνὴ ἀντιγραφή τῶν γυμνασμάτων, τῶν χρησιμευόντων εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς.
ι') Κατ' οἶκον ἀντιγραφή ἀναγνωσθέντων ἤδη καὶ καλῶς κατανοηθέντων μερῶν ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου καθ' ἐκάστην.

Γ'. Ποιήματα.

1. Πρὸ τῆς Παραγίας.	(Ἀγ. Παράσχος)
2. Τὸ ναυτόπουλο (Μὲ καράβια)	(Ἡλ. Ταταλιίδης)
3. Παιδί μου ! ὦρα σου καλή !	(Γ. Βιζυητός)
4. Τὸ παιδί στὸ ποτάμι.	(Γ. Βιζυητός)
5. Τὸ καλοκαίρι..	(Γ. Βιζυητός)
6. Τὸ φθινόπωρον	(Γ. Καρασούτσας)
7. Ὁ χειμῶν.	(Ἀγγ. Βλάχος)
8. Ἡ ἀνοιξίς.	(Ἀγγ. Βλάχος)
9. Ἡ θάλασσα καὶ τὰ ποτάμια.	(Γ. Δροσίνης)
10. Ἦτ νφλή ἀρθόπωλις.	(Γ. Ζαλοκώστας)
11. Ὕμνος πρὸς τὸν θεόν.	(Π. Σοῦτσος)
12. Εὐχαριστίαι πρὸς τὸν θεόν.	(Ἀ. Παγκαβῆς).

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'

Ἀνάγνωσις — Γραμματικὴ — Ποιήματα.

Α'. Ἀνάγνωσις.

Ἀπταιστος, λογικὴ καὶ ἠθικὴ ἀνάγνωσις ἀπηρεθωμένη ἀνάλυσιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἀναγνωσκομένων.

Β. Γραμματικὴ.

1. Ἀντωνυμίαι.
- α') Κτητικαί.
  - β') Ἀναφορικαί.
  - γ') Αὐτοπαθεῖς.
  - δ') Ἀλληλοπαθεῖς.
  - ε') Ἀόριστοι.

ς') 'Επιμεριστικά.

ζ') Συσχετικά.

2. 'Εκθλιψις.

3. Κρᾶσις.

4. 'Ονόματα.

α') 'Ασυναίρετα καὶ συνηρημένα τῆς α' β' καὶ γ' κλίσεως.

β') 'Ανώμαλα οὐσιαστικά.

5. 'Επίθετα.

α') 'Ανώμαλα ἐπίθετα.

β') 'Ανώμαλα παραθετικά.

6. 'Αριθμητικά.

α') 'Επίθετα.

β') Οὐσιαστικά.

'Επιρρήματα.

7. 'Απλαϊ καὶ σύνθετοι λέξεις. — Ἔννοια τῆς συνθέτου λέξεως.

8. 'Ρήματα.

α') Ἄπλοι καὶ σύνθετοι χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς τῶν βαρυτόνων.

β') Τὰ περισπώμενα.

9. Ἄχλιτα.

α') Οἱ σύνδεσμοι.

β') Τὰ ἐπιφωνήματα.

Συντακτικόν.

Συνέχεια τῆς πεπλατυσμένης προτάσεως.

α') Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

β') Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

10. Ἀνάλυσις τελείου λόγου.

'Ορθογραφία.

1. Συνέχεια τῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τοῦ συλλαβισμού, ὅπως καὶ εἰς τὴν προηγουμένην τάξιν.

2. Διὰ συγνῶν γραφικῶν ἀσκήσεων ἐμπέδωσις τῶν κανόνων περὶ τοῦ τονισμού τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν τριῶν κλίσεων.

3. Ἀσκησις ἐπὶ τῶν συνηρημένων.

4. Ἀσκήσις εἰς τὸ ἀπταιστώσως καὶ ταχέως συναλλάσσειν τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ὀνομάτων, τῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν ῥημάτων.

5. Συγχὴ ἀντιγρῆφῃ τῶν γυμνασμάτων τῶν χρησιμευόντων εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς γραμματικῆς.

6. Ἀσκήσις εἰς τὸ ὀρθῶς γράφειν τὰ παραθετικὰ (ο, ω).

7. Γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσιν ὄλων τελείων.

Συγγραφικαὶ ἀσκήσεις.

Περιγραφαί, διηγήματα σύντομα καὶ ἐπιστολαί.

Γ'. Ποιήματα.

1. Αἰκατερίνη Γαλάτη.	(Ἀλιξ. Σοφοτος)
2. Ἐμβατήριον.	(Ἄγγ. Βλάχος)
3. Δίοσω	(Δημῶδες)
4. Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.	(Δημῶδες)
5. Ὁδὴ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας.	(Α. Καρασόπουλος)
6. Ὁ Σαμουήλ.	(Α. Βαλαωρίτης)
7. Νάρι-Νάρι.	(Α. Βαλαωρίτης)
8. Ἡ γῆ τῆς Βιλλάδος.	(Ἄγγ. Βλάχος)
4. Θεοῦ παρουσία.	(Α. Παγκλιῆς)

Γ'. Μαθηματικά.

Α'. Ἀριθμητικὴ.

Τ Α Ξ Ι Σ Α'

Παντοδαπαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν
1—10 καὶ 10—20.

Α'. Ἀπὸ στόματος λογιστικὴ.

Αἰσθητοποιήσις τῆς ἀξίας τῶν ἀριθμῶν. Ἀνάλυσις καὶ σύνθεσις αὐτῶν. Ἀριθμησις ἀνιούσα καὶ κατιούσα. Ἀριθμησις προστιθεμένων εἰς ἕκαστον προηγούμενον ἀριθμὸν ἢ καὶ ἀφαιρουμένων ἀπ' αὐτοῦ τοῦ 1, 2 καὶ 3. Ἀσκήσις ἐπὶ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν. Ἀνάλυσις ἑκάστου διδομένου ἀριθμοῦ καὶ σχηματισμὸς αὐτοῦ διὰ προσθέσεως καὶ ἀφαιρέσεως ἄλλων ἀριθμῶν. Σχηματισμὸς ἀριθμῶν διὰ πολλαπλασιασμοῦ καὶ δι-

αιρέσεως. Προβλήματα τοῦ κοινοῦ βίου ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῶν ἀριθμῶν τούτων.

Β'. Γραπτὴ λογιστικὴ.

Ἐκμάθησις τῆς γραφῆς τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 20. Γραφὴ τῶν σημείων τῶν τεσσάρων θεμελιωδῶν πράξεων. Ἀσκήσις εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τεσσάρων πράξεων ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἀριθμῶν.

Τ Α Ξ Ι Σ Β'.

Παντοδαπαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν
ἀριθμῶν 1—100.

Α'. Ἀπὸ στόματος λογιστικὴ.

Αἰσθητοποίησις τῆς ἐννοίας τῆς δεκάδος. Ἀριθμησις κατὰ δεκάδας. Ἀριθμησις ἀπὸ τοῦ 1—100 κατὰ μονάδας. Ἀριθμησις προστιθεμένων εἰς ἕκαστον προηγούμενον ἀριθμὸν ἢ καὶ ἀφαιρουμένων ἀπ' αὐτοῦ τῶν ἀριθμῶν 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, ἰδίως δὲ τοῦ 7 καὶ τοῦ 8. Ἀνάλυσις ἀριθμῶν διψηφίων εἰς δεκάδας καὶ μονάδας καὶ ἀνασύνθεσις αὐτῶν Πρόσθεσις καὶ ἀφαιρέσις διψηφίων ἀριθμῶν. Πρόσθεσις τριῶν μονοψηφίων, δύο μονοψηφίων καὶ ἑνὸς διψηφίου, δύο διψηφίων καὶ ἑνὸς μονοψηφίου καὶ τριῶν διψηφίων ἀριθμῶν. Ἀφαιρέσις μονοψηφίου ἀπὸ διψηφίου καὶ διψηφίου ἀπὸ διψηφίου ἀριθμοῦ. Πολλαπλασιασμός μονοψηφίου ἐπὶ μονοψηφίου, διψηφίου ἐπὶ μονοψηφίου. Διαίρεισις διψηφίων ἀριθμῶν διὰ μονοψηφίου. Προβλήματα πολλαπλασιασμοῦ. Τελεία ἀσκήσις εἰς τὸ εὑρίσκειν πόσον τιμᾶται ἢ μονὰς πράγματός τινος, ὅταν γινώσκῃ πόσον τιμῶνται πολλαί μονάδες τοῦ αὐτοῦ πράγματος· εἰς τὸ εὑρίσκειν πόσον διάστημα διανύει κινητὸν τι ὁμαλῶς κινούμενον εἰς μίαν χρονικὴν μονάδα, ὅταν γινώσκῃ πόσον διανύει τὸ αὐτὸ κινητὸν εἰς πολλὰς χρονικὰς μονάδας καὶ εἰς τὰ παρόμοια. (Σημειωτέον ὅτι καὶ ἐνταῦθα οἱ ἀριθμοὶ οἱ εἰσερχόμενοι ἐν τοῖς προβλήμασιν ἔχουσιν ὄρια καὶ ὅτι δέον νὰ εἴνε τοιοῦτοι, ὥστε νὰ ἀγῶσιν εἰς ἀκέραια ἀποτελέσματα). Τροπὴ μονάδων τοῦ ἐν χρῆσει παρ' ἡμῖν μετρικοῦ συστήματος ἀπὸ μεγαλύτερων εἰς μικροτέρων καὶ τὰν ἀπάλιν.

Β'. Γραπτή λογιστική.

Γραφή τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τοῦ 1—100. Ἐκτέλεισις ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἀριθμῶν τῶν τεσσάρων θεμελιωδῶν πράξεων διὰ τῶν σημείων αὐτῶν.

Τ Α Ξ Ι Σ Γ'

Αἱ τέσσαρες πράξεις τῶν ἀκεραίων ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν 1—1000 καὶ πέραν αὐτῶν. Τὰ ἀπλούστατα ἐκ τῶν κλασμάτων. Ἀπλή μέθοδος τῶν τριῶν.

Α'. Ἀπὸ στόματος λογιστική.

Ὀνομασία καὶ ἐκμάθησις τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τοῦ 1—1000. Ἐννοια τῆς ἑκατοντάδος. Ἀντιπαραβολὴ τῆς ἑκατοντάδος πρὸς τὴν δεκάδα. Ἡ διάφορος ἀξία τῶν ψηφίων κατὰ τὴν διάφορον πρὸς ἄλληλα θέσιν αὐτῶν. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεισις τριψηφίων ἀριθμῶν. Ἡ ἐννοια τῆς χιλιάδος. Ἀντιπαραβολὴ αὐτῆς πρὸς τὴν ἑκατοντάδα καὶ δεκάδα. Πολλαπλασιασμός διψηφίου ἐπὶ μονοψηφίου. Διαίρεισις ἀριθμῶν διψηφίων διὰ μονοψηφίου. Προβλήματα ἐπὶ τῶν νομισμάτων, τῶν σταθμῶν τῶν μέτρων καὶ τοῦ χρόνου. Προβλήματα τῆς ἀπλῆς μεθόδου τῶν τριῶν διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα. Ὅρισμοί τῶν τεσσάρων θεμελιωδῶν πράξεων. Ὀνομασίαι τῶν ἀριθμῶν ἐφ' ὧν ἐκτελοῦνται αἱ πράξεις καὶ ὀνομασίαι τῶν ἐξαγομένων τῶν πράξεων. Τελεία διαίρεισις, ἀτελής διαίρεισις. Τὰ εὐκολώτατα τῶν κλασμάτων (τὸ ἥμισυ καὶ τὸ τέταρτον).

Β'. Γραπτή λογιστική.

Γραφή τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ 1—1000 καὶ πέραν αὐτῶν. Αἱ τέσσαρες θεμελιώδεις πράξεις ἐπὶ ἀριθμῶν πολυψηφίων. Τροπὴ μονάδων τοῦ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει μετρικοῦ συστήματος ἀπὸ μεγαλητέρων εἰς μικροτέρας καὶ τάνάπαλιν. Προβλήματα. Βάσκανοι τῶν τεσσάρων πράξεων.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ.

Αἱ τέσσαρες πράξεις τῶν ἀκεραίων ἐπὶ ἀριθμῶν πολυψηφίων. Κλασματικοί, δεκαδικοὶ καὶ συμμιγεῖς ἀριθμοί. Εὐρεσίς τοῦ τόκου.

Ἀσκήσεις διὰ πολυψηφίων ἀριθμῶν ἐπὶ τῶν 4 θεμελιωδῶν πράξεων. Πολλαπλασιασμός καὶ διαίρεισις μετὰ τὴν μονάδα ἀκολουθουμένην ὑπὸ

μηδενικῶν Συντομίαι ἐν τῷ πολλαπλασιασμῷ καὶ τῇ διαιρέσει. Κλασματικὴ μονάς. Κλάσμα ἴσον τῇ ἀκεραίᾳ μονάδι, κλάσμα μικρότερον καὶ μεγαλύτερον τῆς ἀκεραίας μονάδος. Τροπὴ ἀκεραίου εἰς κλασματικόν. Τροπὴ κλάσματος εἰς ἰσοδύναμον δεκαδικὸν καὶ συμμιγῆ. Τί καλεῖται μικτὸς καὶ τροπὴ μικτοῦ εἰς κλασματικόν. Ἐξαγωγή τῶν ἀκεραίων μονάδων τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν κλάσματι μείζονι τῆς μονάδος. Ἰδιότητες τῶν κλασμάτων. Ἀπλοποίησις τῶν κλασμάτων. Τροπὴ ἑτερονόμων κλασμάτων εἰς ὁμώνυμα. Αἱ 4 πράξεις τῶν κοινῶν κλασμάτων. Προβλήματα. Δεκαδικὴ μονάς. Ἡ ἔννοια αὐτῆς. Γραφὴ καὶ ἀπαγγελία τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Πῶς γράφονται οἱ δεκαδικοὶ ἀριθμοὶ ὡς κοινὰ κλάσματα. Ἰδιότητες τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Τροπὴ ἑτερονόμων δεκαδικῶν εἰς ὁμώνυμους. Αἱ 4 θεμελιώδεις πράξεις ἐπὶ τῶν δεκαδικῶν κλασμάτων. Συμμιγῆς ἀριθμοί. Ἡ ἔννοια αὐτῶν. Πρόσθεσις καὶ ἀφαιρέσις τῶν συμμιγῶν τοῦ χρόνου καὶ βάρους. Ἡ εὐρέσις τοῦ τόκου.

Β'. Γεωμετρία.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὰ γεωμετρικὰ σχήματα ἐξ ἀμέσου ἀντιλήψεως κατανοούμενα.

1. Κύβος. — Πέρατα τοῦ κύβου ἦτοι ἐπιφάνειαι αὐτοῦ. Ἐδραὶ τοῦ κύβου καὶ πλῆθος αὐτῶν. Ἀκμαὶ τοῦ κύβου καὶ πλῆθος αὐτῶν. Εὐθεῖα γραμμὴ καὶ σημεῖα. Κορυφαὶ τοῦ κύβου καὶ πλῆθος αὐτῶν. Σχήμα τῶν ἐδρῶν τοῦ κύβου. Στερεαὶ καὶ δῖεδροι γωνίαι. Τετραγώνον καὶ πλευραὶ αὐτοῦ. Σχέσεις τῶν πλευρῶν τοῦ τετραγώνου πρὸ ἀλλήλας καὶ περίμετρος τοῦ τετραγώνου. Ἐπίπεδοι γωνίαι (ὀρθή). Αἱ γωνίαι τοῦ τετραγώνου ἴσαι πρὸς ἀλλήλας καὶ ὀρθαί. Αἱ διάφοροι θέσεις δύο ἐπιπέδων πρὸς ἀλλήλα· θέσεις τῶν ἐδρῶν καὶ τῶν ἀκμῶν τοῦ κύβου πρὸς ἀλλήλας (κάθετοι παράλληλοι. Βασιλικὸς πῆχυς καὶ ὑποδιαίρεισις αὐτοῦ. Τετραγωνικὸς πῆχυς. Τετραγωνικὴ παλάμη κτλ. Μέτρησις εὐθείας γραμμῆς καὶ μέτρησις ἐπιφανείας τετραγώνου.

2. Ὄρθογώνιον παραλληλεπίπεδον. — Πέρατα τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου ἦτοι ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Ἐδραὶ καὶ πλῆθος αὐτῶν. Ἄκμαι καὶ πλῆθος αὐτῶν. Κορυφαὶ καὶ πλῆθος αὐτῶν. Ὄρθογώνιον παραλληλόγραμμον. Ὑψος καὶ βᾶσις τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου. Σύγκρισις τοῦ κύβου πρὸς τὸ ὀρθογώνιον παραλληλεπίπεδον. Σύγκρισις τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου πρὸς τὸ τετράγωνον (πρῶτον τὰ ὅμοια καὶ εἶτα τὰ διάφορα ἐν αὐτοῖς). Μέτρησις τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου (ἐμβαδόν). Ἐφαρμογαὶ τῆς μετρήσεως τοῦ τετραγώνου καὶ τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου εἰς οἰκόπεδα, ἔδαφος δωματίων, κήπων κτλ. Στάθμη, κανών, διαβήτης, γνῶμων, ἀναγωγεὺς. Προβλήματα σχετικὰ πρὸς τὰ διδασθέντα.

3. Κεκλιμένον παραλληλεπίπεδον — Ἐδραὶ αὐτοῦ καὶ πλῆθος αὐτῶν. Κεκλιμένον παραλληλόγραμμον. Βᾶσις καὶ ὕψος αὐτοῦ. Σύγκρισις αὐτοῦ πρὸς τὸ τετράγωνον καὶ τὸ ὀρθογώνιον. Ὅξεϊ καὶ ἀμβλείαι γωνίαι. Μέτρησις αὐτοῦ Ἐφαρμογὴ ἐπὶ τοῦ ἔδαφους. Προβλήματα σχετικὰ πρὸς τὰ διδασθέντα.

4. Ὄρθον τριγωνικὸν πρίσμα. — Ὅμοια ἑποπτεία τοῦ ὀρθοῦ τριγωνικοῦ πρίσματος. Πλῆθος τῶν ἑδρῶν. Θέσις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας πλῆθος τῶν ἀκμῶν. Διάφορος τοποθέτησις τοῦ ὀρθοῦ τριγων. πρίσματος καὶ εὑρεσις τῆς θέσεως τῶν ἑδρῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκμῶν ὡς πρὸς τον ὀρίζοντα. Αἱ αὐταὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν προεγνωσμένων στερεῶν.

5. Τριγωνικὴ πυραμὶς. — Πέρατα τῆς τριγωνικῆς πυραμίδος, ἦτοι ἐπιφάνεια αὐτῆς. Ἐδραὶ τῆς τριγων. πυραμίδος καὶ πλῆθος αὐτῶν. Βᾶσις καὶ παράπλευρος ἐπιφάνεια. Κορυφή καὶ ὕψος τῆς τριγων. πυραμίδος, Τρίγωνον, ἰσόπλευρον, ἰσοσκελές, σκαληνόν. Ὄρθογώνιον, ἀμβλυγώνιον, ὀξυγώνιον. Πλευραὶ, βᾶσις καὶ ὕψος τοῦ τριγώνου. Μέτρησις γωνιῶν (ἀναγωγεὺς). Εὑρεσις τοῦ ἐμβαδοῦ.

6. Σφαῖρα. Ἐπιφάνεια τῆς σφαίρας. Μέγιστος κύκλος, μικροὶ κύκλοι τῆς σφαίρας. Κέντρον, ἀκτίς, διάμετρος, περιφέρεια.

7. Εὑρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ κύβου καὶ τοῦ ὀρθοῦ παραλληλεπιπέδου.

Δ'. Πραγματικά μαθήματα.

Α'. Ἱστορία.

Τ Α Ξ Ι Σ Γ'.

1. Ἡρακλῆς.
2. Θησεύς.
3. Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος.
4. Λυκοῦργος. Αἱ περὶ ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν διατάξεις τῆς νομοθεσίας αὐτοῦ.
5. Σόλων. Τὰ σχολεῖα. Γυμναστικὴ καὶ μουσική.
6. Μιλτιάδης. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη.
7. Θεμιστοκλῆς. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.
8. Λεωνίδας. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη.
9. Ἀριστείδης καὶ Περσικῆς. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη.
10. Κίμων.
11. Περικλῆς.
12. Σωκράτης.
13. Ἐπαμεινώνδας καὶ Πελοπίδας.
14. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'.

1. Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας.
2. Ἰουστινιανός.
3. Ἡράκλειος.
4. Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος.
5. Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. Πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἄλωσις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων.
6. Κλέφται, ἀρματοῦλικά. Βίος κλεφτῶν, φρονήματα καὶ θρησκευτικὸν αἶσθημα ἢ δημῶδες ποίησις. Τὸ φρόνημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.
7. Λάμπρος Κατσώνης καὶ Ἀνδρούτσος. Νέοι τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τῶν Τούρκων ἀγῶνες.
8. Ῥήγας Φερραῖος. Ἐνέργειαι αὐτοῦ, ἡρωϊκὸς θάνατος. (Γαλλικὴ ἐπανάστασις, Ναπολεῶν).

9. Οἱ Σουλιῶται. Ἡρωϊκοὶ ἀγῶνες κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Ζα-
λόγκο. Κιοῦγκι.
10. Νίκος Τσάρας καὶ Εὐθύμ. Βλαχάβας, ἀρματωλοὶ τοῦ Ὀλύμπου.
11. Φιλικὴ Ἐταιρεία. (Ἐάνθος, Ἀναγνωστόπουλος, Λεβέντης, Τσα-
κάλωφ).
12. Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης καὶ ἡ ἐν Βλαχίᾳ ἐπανάστασις.
13. Γρηγόριος ὁ Πατριάρχης. Ἡ ἀπαγχόνισις αὐτοῦ.
14. Ὁ Παλαιῶν ἰατρῶν Γερμανός Ἡ σημαία τῆς Ἑλληνικῆς
ἐπαναστάσεως.
15. Διάκος. Ἀλαμάννα.
16. Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦτσος. Τὸ χάνι τῆς Γραβιάς.
17. Κωνσταντῖνος Κανάρης. Ἡ πυρπόλησις τῆς ναυρχίδος. Ἡ ἀν-
δρεία αὐτοῦ.
- 24 1
1811 1
18. Ἀνδρέας Μιαούλης. Ναυμαχία τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου. Ἡ μεγάλη
ναυμαχία τοῦ Γέροντος. Ἡ μεγαλοψυχία αὐτοῦ.
19. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Ἡ ἔλθωσις τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἡ κατα-
στροφὴ τοῦ Δράμαλι. Ἡ στρατηγικὴ εὐφυΐα καὶ τὸ ἀκατάβλητον
φρόνημα τοῦ ἀνδρός.
- 22
20. Μάρκος Βότσαρης. Νυκτερινὴ ἐφοδος κατὰ τοῦ τουρκικοῦ στρα-
τοπέδου καὶ θάνατος αὐτοῦ. Ἡ χρηστότης καὶ ἡ ἀνδρεία αὐτοῦ.
21. Ἡ πτώσις τοῦ Μεσολογγίου.
22. Γεώργιος Καραϊσκάκης.
23. Αἱ τρεῖς Μεγάλαι δυνάμεις. Ἡ ἐν Πύλῳ Ναυμαχία.
24. Καποδίστριας. Ὅθων. Γεώργιος. Προσάρτησις τῆς Ἑπτανήσου
καὶ Θεσσαλίας. Οἱ ἔθνικοι πόθοι.

Β'. Γεωγραφία.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Πατριδογραφία.—Τὰ γενικώτατα ἐκ τῆς Γεωγραφίας.

1. Ἡ γῆ ὡς κατοικία ἐμφύχων ὄντων.
2. Ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ. φυσικὰ καὶ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, τὰ
σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, οἱ ἄνεμοι.

3. Ἡ ξηρὰ καὶ τὰ ὕδατα γενικῶς.
4. Ἡ ξηρὰ ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπινου γένους
- α') Οἰκίαι, ὁδοὶ πόλεως. ἐπισκῶπῆσις τῆς πόλεως ἢ τῆς κώμης ἐν ἧ ὁ ἕκασταχοῦ διδασκόμενος μαθητῆς ζῆ.
- β') Ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Αἱ μεγάληται πόλεις τῆς Ἑλλάδος, δούλης καὶ ἐλευθέρας. Πάτραι. Σύρος. Κωνσταντινούπολις κτλ.
- γ') Τὰ δημόσια κτίρια. — Ἐκκλησίαι, δημαρχεῖον, νομαρχία, θέατρον, ταχυδρομεῖον, νοσοκομεῖον, φρενοκομεῖον, ὄρφανοτροφεῖον, σχολεῖα, στρατώνες, πτωχοκομεῖον, βουλευτήριον, ἀνάκτορα. Τάφροι, τείχος, φρούριον, γέφυρα, ὑδραγωγεῖα, νεκροταφεῖον.
- δ') Τὰ δημόσια μέρη. — Ἄγορά, πλατεῖαι ἀνδριάντες πίδακες κλπ.
5. Ἡ ξηρὰ κατὰ τὴν χρησιμότητα αὐτῆς.
- α') Νομαί, λειμῶνες, δάση, ἀγροί τὰ ἐν αὐταῖς διαιτώμενα ζῶα.
- β') Ἐρημοί. Ἐρημα μέρη
6. Τὰ ὑψώματα τῆς ξηρᾶς.
- α') Λόφοι, βουνά, ὄρη, ὄροπέδια. Ἡραίστεια. Τὰ μεγάληται ὄρη τῆς Ἑλλάδος. Τὰ συνηθέστερα δένδρα τῆς Ἑλλάδος.
- β') Ὁ βίος τῶν ὄρειων.
7. Τὰ ὕδατα. — Ποταμοί, λίμναι, ἔλη, τέλματα, κόλποι, λιμένες. Οἱ ἰσχυροὶ οἱ συνηθέστεροι ἐν Ἑλλάδι.
8. Αἱ κώμαι, αἱ πολίγναι καὶ αἱ πόλεις τῆς χώρας, ἐνθα ὁ μαθητῆς ὁ διδασκόμενος ὁ δῆμος.
9. Χαρτογραφία τοῦ δήμου, ἐν ᾧ κατοικεῖ ὁ διδασκόμενος. Ἀνάγνωσις τοῦ τοπογραφικοῦ χάρτου τῆς ἰδίας πατρίδος καὶ τῶν περιχώρων αὐτῆς. Ἀνάγνωσις τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου τοῦ δήμου ἐν ᾧ εὐρίσκειται ὁ διδασκόμενος.

Τ Α Ξ Ι Σ Γ'

Ἑλλάς.

1. Ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων.
2. Ἡ ἐπαρχία καὶ ὁ νομός, ἐνθα ὁ μαθητῆς.
3. Ἑλλάς. Τὰ ὄρια, τὰ ὄρη, οἱ ποταμοί, αἱ λίμναι, οἱ νομοὶ καὶ αἱ μεγάληται πόλεις, τὸ κλίμα καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς.
4. Χαρτογραφία συχνή.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὰ ἀναγκαιότατα τῆς Γεωγραφίας. — Εὐρώπη. —
Ἑλλάς. — Αἱ περὶ τὴν Ἑλλάδα χῶραι.

1. Τὰ ἀπλούστατα ἐκ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα. Τὸ σφαιροειδές αὐτῆς. Ἡ περὶ τὸν ἑαυτῆς ἄξονα περιστροφή. Ἡμέρα, νύξ. Ἡ περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰ τῆς γῆς. Τὸ ἔτος καὶ αἱ 4 ὥραι αὐτοῦ.

2. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Ἡπειροὶ Ὠκεανοί.

3. Εὐρώπη. Τὰ μεγαλύτερα κράτη αὐτῆς γενικῶς.

4. Ἑλλάς.

α') Ἡ ἐν τῇ Εὐρώπῃ θέσις αὐτῆς ἢ μορφή τῆς ἐπιφανείας, ὄρη, ὑδάτα.

β') Οἱ Νομοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου ἢ πρὸς ἀλλήλους θέσις αὐτῶν τὰ ὄρια καὶ ἡ μορφή τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν καὶ μεγαλύτεραι πόλεις, τὸ κλίμα, τὰ προϊόντα, ὁ βίος καὶ ἡ δίκαια τῶν εἰς ἕκαστον αὐτῶν κατοικούντων.

γ') Γεωργία, κτηνοτροφία, βιομηχανία, συγκοινωνία, ἐμπόριον, πηλοσυσμός, θρησκεία καὶ πολιτισμὸς ἐν γένει τῶν κατοίκων.

δ') Τὰ ἀναγκαιότατα περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους (Βασιλεὺς Ὑπουργεῖα, Βουλὴ κτλ.)

5. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, Χῶραι, πόλεις, κάτοικοι, πολιτισμὸς, βίος.

6. Τὰ ἄλλα κράτη τῆς Ἑλλ. χερσονήσου, Σερβία, Βουλγαρία, Μακεδονία.

7. Μικρὰ Ἀσία. Αἴγυπτος.

8. Χαρτογραφία συχνή.

Γ. Φυσικὴ Ἱστορία.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Ὄρυκτά. — Τίτανος, μάρμαρα, κιμωλία, μαγειρικὸν ἄλας, σίδηρος, χαλκός, πετρέλαιον, λιθάνθρακες.

2. Φυτά. — Πεύκη, ἐλάτη, καστανέα (δάσος). Ἑλαιά, πορτοκαλέα,

λεμονία, συκῆ, καρυά (ὄπωροφόρα). Κλήμα, ἄμπελος, (οἰνοποιία, σταφίς). Φασίολος (ὄσπρια). Σίτος (δημητριακοὶ καρποί, καλλιέργεια αὐτῶν). Ἴον, ὑάκινθος (καλλωπισμοῦ). Κάνναβις, λίνον (βιομηχανικά). Κιννάμωμον, μαλάχη (φαρμακευτικά).

3. Ζῷα.— Πρόβατον, βοῦς (μηρυκαστικά). Ἴππος, ὄνος (μῶνυχα). Πίθηκος, κύων, γαλῆ (ἀρπακτικά). Στρουθίον, ὄρνις, περιστέρα, ἄετός, χελιδῶν (πτηνά). Ἐχιδίνα, χελώνη, (ἐρπετά). Βάτραχος (ἀμφίβια). Τρίγλη (μπαρμποῦνι), σαρδίνη, ἀρίγγη (ἰχθύες). Μύρμηξ, κάμπη (ἔντομα). Ἀράχνη (ἀράχνια). Καρκίνος (μαλακόστρακα). Σηπία, ὀκτάπους (μαλάκια).

ΤΑΞΙΣ Δ΄.

Ὄρυκτά.

- α') Σόδα, γύψος, θηραϊκὴ γῆ, ἀδάμας (ἀμέταλλα ὄρυκτά).
- β') Χρυσός, ἄργυρος, μόλυβδος, θεῖον (μεταλλικὰ ὄρυκτά).
- γ') Ἀσφαλτος (ὄργανικὰ ὄρυκτά).
- δ') Ἡφαίστεια, σεισμοί, μεταλλικαὶ φλέβες, μεταλλικαὶ πηγαί, ἰαματικά ὕδατα (γεωλογικά).

Φυτά.— Δρῦς, λεύκη, πλάτανος, μηλέα, κέρασος. Καπνός, βάμβαιξ, ὄρυζα, ἀραβόσιτος, σακχαροκάλαμον, καφέα, κρίνος, ροδῆ.

Φυσιολογία τῶν φυτῶν. — Κορμός, ρίζαι, κλῶνοι, φύλλα, χυμός. Ἄνθη, καρποί, γονιμοποιήσις. Πολλαπλασιασμοὶ καὶ ἐξευγένειαι τῶν φυτῶν. Γαῖαι, λιπάσματα, θερμότης, ὑγρασία.

Ζῷα.

- α') Κάμηλος, λέων, τίγρις, λύκος, ἀλώπηξ, ἐλέφας, φάλαινα, δελφίν, κάστωρ, νυκτερίς (θηλαστικά).
- β') Ἀηδῶν, ταῶς, στρουθοκάμηλος (πτηνά).
- γ') Κροκόδειλος, βόας, κροταλίας (ἐρπετά).
- δ') Ὀνίσκος (βακαλάος), σκόμβρος, σκύλιον (σκυλόψαρον), καρχαρίας ὁ ἀνθρωποφάγος (ἰχθύες).
- ε') Μέλισσα, μεταξοσκάληξ, ἀκρίς, κώνωψ, τέττιξ (ἔντομα).
- ς') Τευθίς (καλαμάρι), ὄστρεα (μαλάκια).
- ζ') Σπόγγοι, κοράλλια (κοιλέντερα).

Σωματολογία.— Δέρμα, τρίχες, ὄνυχες, σάρκες. Σκελετός. Θρέψις (μάσσησις, πέψις, κυκλοφορία τοῦ αἵματος, ἀναπνοή). Τὸ νευρικὸν σύστημα. Τὰ αἰσθητήρια ὄργανα. Αἱ φυλαὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Δ'. Φυσική.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Βαρύτης.— Πτώσις σώματος. Νῆμα στάθμης ἢ κατευθυντήρ. Κατακόρυφος. Βάρος. Ἴσορροπία. Μοχλὸς πρωτογενής (τραχαλία παγία, ἐλευθέρα· πολύσπατα, βαροῦλκον, ἐργάτης, ζυγός, ψαλῆς, στατήρ). Μοχλὸς δευτερογενής (χειράμαξα, καρυοθλάστης). Μοχλὸς τριτογενής, πυράγρα.

2. Τρόποι συγκροτήσεως τῶν σωμάτων.— Στερεά. Ὑγρά. Αἲρια. Συνοχή καὶ συνάφεια ἢτοι συγκολλητικὴ δύναμις τῶν μορίων διαφόρων σωμάτων· γραφή διὰ κιμαλίας ἢ μελάνης ἢ μολυβδοκοκινύλου, ἢ συγκόλλησις διὰ κόλλας ἢ κασιτέρου).

3. Ἐδρωστατική.— Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους. Σῶμα βυθιζόμενον (μόλυβδος ἐν ὕδατι), αἰωρούμενον (ἔλαιον ἐν μίγματι ὕδατος καὶ οἶνοπνεύματος), ἐπιπολάζον (ξύλον ἐφ' ὕδατος). Κολύμβησις. Ἴσορροπία τῶν ὑγρῶν (θάλασσα, ποταμοί). Συγκοινωνοῦντα ἀγγεῖα (ὕδραγωγεία, πίδακες, ἀρτεσιανὰ φρέατα, ὑδροστάθμη, ἀεροστάθμη).

4. Αἲρια.— Ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ. Βάρος τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις. Βαρόμετρον. Ἐλαστικότης τῶν ἀερίων. Σίφων. Ἀναρροφητικὴ ὑδραντλία.

5. Θερμότης.— Ἡλιακὴ θερμότης. Θερμότης διὰ τριβῆς, διὰ πίεσεως, διὰ κρούσεως, διὰ καύσεως. Διαστολὴ τῶν σωμάτων διὰ τῆς θερμότητος. Θερμόμετρον. Καλοὶ ἀγωγοὶ καὶ κακοὶ ἀγωγοὶ τῆς θερμότητος. (Πυράγρα, ξύλινα λαθαί, ἐνδύματα, ἐφαπλώματα, ἄχυρα, ρινήματα ξύλου, διπλᾶ παράθυρα). Διαστολὴ τῶν ἀερίων διὰ τῆς θερμότητος· (καπνοδόχη, ρεύματα ἀέρος, ἀερισμός, ἀνεμος). Βρασμός. Ἐξάτμισις, ὑγροποίησης, ἀπόσταξις, πάγος, βροχή, δρόσος, χιὼν, χάλαξα.

6. Μαγνητικὴ βελόνη. Ναυτικὴ πυξίς.

Ε'. Τεχνικὰ μαθήματα.

Α'. Ὀδική.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Ἄσματα.

1. Ὁ θεός.	5. Ὁ ἀποχαιρετισμός.
2. Πιπνὸν ἄρ ἤμουν.	6. Τὸ ῥάκι.
3. Νυξ θερμή.	7. Ὁ μῦθος.
4. Τὸ χελιδόνι.	8. Τὸ ἀράκι.

Ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα.

1. Ἀμήν.	4. Δεῦτε προσκυνήσωμεν.
2. Κύριε ἐλέησον.	5. Σῶσον ἡμᾶς, κύριε θεοῦ.
3. Ταῖς πρεβείαις τῆς θεοτόκου.	

ΤΑΞΙΣ Β'.

Ἄσματα.

1. Τὸ ἐκκλησάκι.	6. Ὁ διάλογος.
2. Ἡ ἀνοιξ.	7. Ὁ ἥλιος.
3. Ὁ Μάιος.	8. Τὸ τριαντάφυλλο.
4. Τὸ δάσος.	9. Ἡ φιλοστοργία.
5. Ἐν τῷ γυμναστηρίῳ.	10. Τὰ πουλάκια.

Ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα.

1. Τὸν σταυρὸν σου προσκυνῶμεν.	4. Ἅγιος ὁ θεός.
2. Πατέρα νῶν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα.	5. Χριστὸς ἀνίστη.
3. Ἐλεον εἰρήνης.	

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ἄσματα.

1. Φοβεῖσθε τὸν θεόν.	8. Ἐμβατήριον Τυρταίου.
2. Ὁ βίος.	9. Ὁ Βασιλικὸς ἔμπος.—θεῖ [οὐ δ δεσπόζων.
3. Ἡ ἀγή.	
4. Ὁ νεοσύλλεκτος.	10. Δίησις πρὸς τὸν θεόν.
5. Ἀθόλλιον.	11. Ὁ καλὸς στρατιώτης.
6. Τὸ ἔσχατον χαῖρε.	12. Ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος.
7. Ἄσμα γυμναστικῆς.	

Ἐκκλησιαστικά ᾠσματα.

1. Σὲ ὕμνοῦμεν. 3. Ἐν Ἱορδάνῃ Βαπτίζομένου σου, Κύριε.
2. Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν. 4. Εὐλόγητός εἶ, Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'.

Ἄ σ μ α τ α.

1. Ἐπουράνιε θεέ.
2. Ἐμβατήριον.
3. Ἄσμα νοσταλγοῦντος.
4. Τὸ ναυτόπουλο.
5. Ἡ ὀλονυχτία τῆς Κρήτης
6. Οἱ ἄλιεῖς.
7. Ὁ Ἐθνικός ὕμνος.
8. Ὁ ταῦτης ἐν τρικυμῳίᾳ.
9. Ὡ ἐλευθερία μητῆρ τῶν λαῶν
10. Ὁ χειμῶν.
11. Παράφρασις τοῦ ψαλμοῦ Η'.

Ἐκκλησιαστικά ᾠσματα.

1. Τὸν θυμῶνά σου βλέπω.
2. Τῇ ὑπερμάχῳ.
3. Κύριε τῶν δυνάμεων.
4. Ἀπόστολοι ἐκ περάτων.
5. Ἡ δοξολογία.

Β. Ἰχνογραφία.

Τ Α Ξ Ι Σ Α' ΚΑΙ Β'.

Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶ τάξεσιν ἡ διδασκαλία τῆς ἰχνογραφίας δὲν γίνεται ἐν ἰδιαιτέrais ὥραις, ἀλλὰ συμπαρακολουθεῖ τὴν αἰσθητοποιὸν διδασκαλίαν· τὰ αἰσθητὰ τουτέστιν ἀντικείμενα, τὰ ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀπληροφθέντα, ἀπεικονίζονται ἐν τοῖς ἀπλουστάτοις αὐτῶν διαγράμμασιν ἐπὶ τοῦ ἀβακίου.

Τ Α Ξ Ι Σ Γ'.

Ἀπεικονίσις εὐθειῶν γραμμῶν, ὡς καθέτων, ὀριζοντίων καὶ πλαγιῶν. Ἀπεικονίσις διαφορῶν σχημάτων ἐξ εὐθειῶν γραμμῶν συγχειμένων. Τὰ στοιχειωδέστατα περὶ φωτὸς καὶ σκιᾶς.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'.

Ἡ καμπύλη γραμμὴ ἀπὸ τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ τεταρτοκυκλίου μέχρι τῆς ἀπεικονίσεως τῶν ἀπλουστάτων κυκλικῶν κοσμημάτων. Ἀπεικονίσις διαφορῶν σχημάτων ἐξ εὐθειῶν καὶ καμπύλων συναπαρτιζομένων· τὰ σπουδαιότατα τῶν διδαγμάτων τῆς σκιαγραφίας καθ' ὑποδείγματα.

Γ'. Καλλιγραφία.

Τ Α Ξ Ι Σ Α'.

Ἡ γραφή καὶ ἡ ἀνάγνωσις συνδυάζονται ἐνταῦθα. Συστηματικὴ διδασκαλία τῆς καλλιγραφίας δὲν γίνεται.

Τ Α Ξ Ι Σ Β'.

1) Αἱ προασκήσεις

ι, υ, τ, π, ς, κ,

τὰ γράμματα

ι, π, υ.

2) Ἡ προάσκησης

τὰ γράμματα

υ, αι, ς,

3) Ἡ προάσκησης

τὸ γράμμα

μ

4) Σύνδεσις τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων.

5) Τὰ γράμματα

ο, α, ρ, ε, ω, φ,

Λέξεις ἐκ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων συγκείμεναι.

6) Αἱ προασκήσεις

η, σ

Τὰ γράμματα

η, χ, αι, σ

Λέξεις περιέχουσαι τὰ ἤδη

γενόμενα γνωστὰ γράμματα.

7) Τὰ γράμματα
ριέχουσαι ταῦτα.

γ, τ, σ, ω,

Λέξεις πε-

8) Τὰ γράμματα

θ υ αι ς

μετὰ λέξεων.

9) Τὰ γράμματα

ψ ς υ αι ς

μετὰ λέξεων.

10. Ἄπαντα τὰ μικρὰ γράμματα κατὰ τὴν ἀλφabethικὴν αὐτῶν σει-
ράν. Λέξεις καὶ φράσεις περιέχουσαι ὅλα τὰ μικρὰ γράμματα.

Τ Α Ξ Ι Σ Ρ .

1. Αἱ προασκήσεις

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

Τὰ κεφαλαία

γράμματα κατὰ ταύτην τὴν τάξιν

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω
Ε Ω ς Η ς Ι ς Κ ς Λ ς Μ ς
Ψ ς Β ς Γ ς Δ ς Ε ς

Μεθ' ἑκάστον κεφαλαίον γράμμα ἄσκησις αὐτοῦ εἰς λέξεις διὰ τοῦ
ἰδίου γράμματος ἀρχομένης.

2) Ἀριθμοί. Ἀκέραιοι, κλασματικοὶ καὶ μικτοί.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'.

- 1) Λέξεις και φράσεις εις μέγεθος μικρότερον του κατά την προηγουμένην τάξιν εν χρήσει ὄντος.
- 2) Στρογγύλη γραφή. Μικρά και κεφαλαία γράμματα αὐτῆς.

Δ'. Γυμναστική.

Δ Ι Α Τ Α Γ Μ Α

Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τῆς ἐν τῇ Δημοτικῇ Ἐκπαιδεύσει
Διδακτέας Γυμναστικῆς.

Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Ο Σ Α'.

Β Α Σ Ι Λ Ε Υ Σ Τ Ω Ν Ε Λ Λ Η Ν Ω Ν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸν ΒΧΚΑ' Νόμον τῆς 10 Ἰουλίου 1899 «περὶ
γυμναστικῆς καὶ γυμναστικῶν καὶ ἀθλητικῶν ἀγώνων» προτάσει τοῦ
Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως
Ἰπουργοῦ διατάττομεν τάδε·

Τὸ πρόγραμμα τῆς ἐν τοῖς Δημοτικοῖς, τοῖς Ἑλληνικοῖς Σχολείοις
καὶ τοῖς Γυμνασίοις διδακτέας Γυμναστικῆς κανονίζεται ἀπὸ τοῦ ἐνε-
στῶτος σχολικοῦ ἔτους (1899—1900) ὡς ἑξῆς·

Α' ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Τάξις Α'.

I. Τακτικαὶ ἀσκήσεις.

1. Σχηματισμὸς τοῦ ζυγοῦ.—2. Προσοχὴ καὶ ἀνάπαυσις.—3. Ἀριθ-
μησις κατὰ δυάδας.—4. Κλίσις δεξιὰ καὶ ἀριστερά.—5. Βάδην ἐπὶ τὰ
πλάγια.—6. Βάδην ἐν χώρῳ.—7. Ἐν Βῆμα ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω.—8 Ἐν
δύο, τρία ἢ τέσσαρα βήματα ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω.—9. Βάδην ἐμπρὸς κατὰ
παραγωγὴν —10. Διάφοροι μετασχηματισμοὶ τοῦ ζυγοῦ ἐν βαδίσματι.

II. Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις.

1. Μικρὰ ἀραιώσεις κατὰ μέτωπον ἢ κατὰ παραγωγὴν διὰ τάσεως
τῶν χειρῶν ἐπὶ τὰ πλάγια ἢ ἐμπρὸς ὀριζοντίως, καὶ πύκνωσις.—2. Τὰς

χειρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν ἐναλλάξ καὶ ἀμφοτέρως. — 3. Βάδην ἐν χώρᾳ μετὰ κρούσεως τῶν χειρῶν ἔμπρός. — 4. Βάδην ἐν κινήσει μετὰ κρούσεως τῶν χειρῶν ἔμπρός ἀνὰ πάντα τέταρτον χρόνον, ἢ ἀνὰ πάντα περιττὸν χρόνον, ἢ ἀνὰ πᾶν ἓν. — 5. Τέσσαρα βήματα πεζικὰ ἐν κινήσει καὶ τέσσαρα ἐν χώρᾳ μετὰ κρούσεως τῶν χειρῶν ἔμπρός, ὀπίσω ἢ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἀνὰ πᾶν ἐν χώρᾳ βῆμα. — 6. Τέσσαρα βήματα πεζικὰ ἔμπρός μετὰ ἢ ἄνευ κρούσεως τῶν χειρῶν ὀπίσω, ἢ τέσσαρα ὀπίσω μετὰ ἢ ἄνευ κρούσεως τῶν χειρῶν ἔμπρός. — 7. Στροφή τῆς κεφαλῆς δεξιὰ καὶ ἀριστερά. — 8. Κλίσις τῆς κεφαλῆς ἔμπρός καὶ ὀπίσω ἢ δεξιὰ καὶ ἀριστερά. — 9. Τάσις τῶν χειρῶν ἐναλλάξ ἢ ἀμφοτέρων ἔμπρός, ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως. — 10. Τάσις τῶν χειρῶν ἐναλλάξ ἢ ἀμφοτέρων ἔμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως καὶ ἄνω κατακορύφως. — 11. Τάσις τῶν χειρῶν ἐναλλάξ ἢ ἀμφοτέρων ἄνω κατακορύφως ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἢ ἐκ τῶν πλαγίων. — 12. Κάμψις τῶν χειρῶν ἐπὶ τοὺς ὦμους ἔμπρός καὶ τάσις κάτω. — 13. Τάσις καὶ κάμψις τῶν χειρῶν ἐναλλάξ καὶ ἀμφοτέρων ἔμπρός ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως. — 14. Κάμψις τῶν χειρῶν ἐπὶ τοὺς ὦμους πλαγίως καὶ τάσις κάτω. — 15. Τάσις καὶ κάμψις τῶν χειρῶν ἔμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως. — 16. Ἐκβολὴ τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἔμπρός ἢ ὀπίσω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια. — 17. Τὸ αὐτὸ μετὰ τάσεως τῶν χειρῶν ἔμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως. — 18. Ἐκβολὴ τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἔμπρός, ὀπίσω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια μετὰ κρούσεως τῶν χειρῶν ἔμπρός ἢ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν.

III. Παιδιαὶ ἐπιχώριοι.

Ἐκλεγόμεναι ὑπὸ τῶν διδασκόντων ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν μαθητῶν.

Τάξις Β'.

Ἐπανάληψις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδασκόμενων τακτικῶν καὶ ἐλευθέρων ἀσκήσεων καὶ παιδιῶν.

I. Τακτικαὶ ἀσκήσεις.

1. Ἡμίσεια στροφή τῆς κεφαλῆς δεξιὰ ἢ ἀριστερά. — 2. Ζύγισις. — 3. Μεταβολὴ ἐν ἡρεμίᾳ. — 4. Βάδην ἔμπρός ἢ ὀπίσω. — 5. Παῦσις τοῦ βαδίσματος. — 6. Βῆμα γυμναστικὸν ἐν χώρᾳ. — 7. Τροχάδην ἐν χώρᾳ. — 8. Διπλασιασμοὶ καὶ ἀπλοποιήσις τοῦ ζυγοῦ ἐν ἡρεμίᾳ. — 9. Βάδισμα

κατὰ παραγωγὴν.—10. Ἀπλοποίησις καὶ διπλασιασμός τοῦ ζυγοῦ ἐν κινήσει.—11. Ἀλλαγὴ κατευθύνσεως στοιχηδόν.—12. Διάφοροι μετασχηματισμοὶ τῶν ζυγῶν ἐν βαδίσματι.

II. Ἐλεῦθεραι ἀσκήσεις.

1. Ἀραιώσεις τῶν ζυγῶν μικρὰ ἢ μεγάλη, καὶ πύκνωσις αὐτῶν.—
2. Κλίσις ἢ μεταβολὴ δεξιὰ ἢ ἀριστερά, τῶν χειρῶν τεινομένων ἔμπρὸς ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως.—3. Διάστασις τῶν ποδῶν ἐν χώρᾳ.—4. Σύνδεσις τῶν χειρῶν ἐπὶ τὰ νῶτα.—5. Διασταύρωσις τῶν χειρῶν ἔμπρὸς ἢ ὀπίσω.—6. Διάφοροι σύμμικτοι βηματισμοὶ ἐκ τεσσάρων, ἔξ ἢ ὀκτὼ βημάτων πεζικῶν γυμναστικῶν ἐν χώρᾳ ἢ ἐν κινήσει μετὰ κλίσεως δεξιὰ ἢ ἀριστερά.—7. Περιστροφή τῆς κεφαλῆς δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν.—8. Τάσις τῶν χειρῶν ἔμπρὸς ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως, τῶν ποδῶν στηριζομένων ἐπὶ τῶν δακτύλων.—9. Τὸ αὐτὸ μετὰ διαστάσεως τῶν ποδῶν ἐν χώρᾳ.—10. Τάσις τῶν χειρῶν ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως μετὰ πλαγίων βημάτων πρὸς δεξιὰ ἢ ἀριστερά.—11. Τάσις τῶν χειρῶν ἔμπρὸς καὶ ἄνω, ἐπὶ τὰ πλάγια καὶ κάτω.—12. Τάσις τῶν χειρῶν ἐναλλάξ ἢ ἀμφοτέρων ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως.—13. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν ἄνω καὶ κάτω ἢ ἐπὶ τοὺς ὤμους καὶ ἔμπρὸς μετὰ ἢ ἄνευ ἐκβολῆς τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἔμπρὸς, ὀπίσω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια.—14. Τάσις τῶν χειρῶν ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως καὶ κάμψις ἐπὶ τοὺς ὤμους.—15. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν ἐπὶ τοὺς ὤμους καὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως.—16. Κάμψις τῶν χειρῶν ἐναλλάξ ἢ καὶ ἀμφοτέρων ὑπὸ τὴν κεφαλὴν μετὰ ἢ ἄνευ ἐκβολῆς τῶν ποδῶν ἔμπρὸς, ὀπίσω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ἢ μετὰ διαστάσεως αὐτῶν.—17. Κάμψις τῶν χειρῶν ὑπὸ τὰς μασχάλας.—18. Τὸ αὐτὸ τῶν ποδῶν στηριζομένων ἐπὶ τῶν δακτύλων.—19. Τὸ αὐτὸ τῶν ποδῶν ἐκβαλλομένων ἐναλλάξ ἔμπρὸς, ὀπίσω, ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια.—20. Τὸ αὐτὸ μετὰ διαστάσεως τῶν ποδῶν.—21. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν ὑπὸ τὰς μασχάλας καὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως.—22. Κλίσις τοῦ κορμοῦ ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω.—23. Κλίσις τοῦ κορμοῦ ἔμπρὸς, τῶν χειρῶν τεινομένων κάτω.—24. Κλίσις τοῦ κορμοῦ δεξιὰ καὶ ἀριστερά.—25. Στροφή τοῦ κορμοῦ δεξιὰ καὶ ἀριστερά.—26. Βάδην ἐπὶ τὰ πλάγια ἀριστερά ἢ δεξιὰ, τῶν χειρῶν τεινομένων ἔμπρὸς ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως.—27. Προσέγγισις καὶ ἀπομάκρυνσις τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν.

III. Παιδιαὶ ἐπιχώριοι.

Ἐκλεγόμεναι ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένη τάξει.

Τάξις Γ'.

Ἐπανάληψις τῶν ἐν τῇ προηγουμένη τάξει διδασκασίμων συνθετωτέρων ἀσκήσεων καὶ παιδιῶν.

I. Τακτικαὶ ἀσκήσεις.

1. Διπλασιασμός καὶ ἀπλοποιήσις τῶν στοιχείων ἐν ἡρεμίᾳ. — 2. Τροχάδην ἐν χώρᾳ τεταμένων τῶν ποδῶν. — 3. Βήματος ἀλλαγὴ. — 4. Μεταβολὴ ἐν κινήσει συνδυαζομένη μετ' ὀριζομένου ἀριθμοῦ ἀρτίων βημάτων. — 5. Μεταβολὴ καὶ παῦσις τοῦ βαθίσματος (ἄλτ.). — 6. Μεταβολὴ καὶ ἐξακολούθησις τοῦ βαθίσματος (μέγρ). — 7. Βαδίσμα κατὰ παραγωγὴν εἰς στοιχείους διπλοῦς. — 8. Διπλασιασμός καὶ ἀπλοποιήσις τῶν στοιχείων ἐν βαθίσματι (εἰς ἀπλοῦς ἢ διπλοῦς στοιχείους, ἢ ἐφ' ἐνὸς ζυγοῦ). — 9. Παῦσις τοῦ κατὰ παραγωγὴν βαθίσματος καὶ ἐπάνοδος εἰς τὴν κατὰ μέτωπον παράταξιν. — 10. Διάφοροι μετασχηματισμοὶ τῶν ζυγῶν καὶ τῶν στοιχείων ἐν βαθίσματι. — 11. Διάφοροι σύμμικτοι βηματισμοὶ ἐκ βημάτων πεζικῶν, γυμναστικῶν ἢ διασταδῶν ἐν κινήσει ἢ ἐν χώρᾳ μετὰ κλίσεων καὶ μεταβολῶν.

II Ἐλευθέραι ἀσκήσεις.

1. Ἀραιώσεις μεγάλη καὶ πύκνωσις τῶν ζυγῶν κατὰ τετράδα. — 2. Διασταδῶν ἐν χώρᾳ. — 3. Αἰώρησις τῶν χειρῶν. — 4. Τὸ αὐτὸ τῶν ποδῶν στηριζομένων ἐπὶ τῶν δακτύλων. — 5. Τάσις τῶν χειρῶν ἐναλλάξ ἄνω κατακορυφῶς ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἢ ἐκ τῶν πλαγίων. — 6. Τάσις τῶν χειρῶν ἐναλλάξ ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω κεκλιμένως. — 7. Τάσις τῶν χειρῶν κεκλιμένως ἐπὶ τὰ πλάγια. — 8. Τάσις ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὀριζοντίως. — 9. Τὸ αὐτὸ μετ' ἐκβολῆς ἢ διαστάσεως τῶν ποδῶν ἐν χώρᾳ ἢ μετὰ πλαγίων βημάτων πρὸς δεξιὰ ἢ ἀριστερά. — 10. Περιστροφὴ τῶν χειρῶν δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν. — 11. Τὸ αὐτὸ μετὰ πλαγίων πρὸς δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ βημάτων. — 12. Αἰώρησις τῶν χειρῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὀριζοντίως. — 13. Τὸ αὐτὸ τῶν ποδῶν στηριζομένων ἐπὶ τῶν δακτύλων. — 14. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν ὀπίσω. — 15. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν ἐπὶ τὸ στέρνον καὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως.

—16. Τὸ αὐτὸ τῶν ποδῶν ἐκβαλλομένων ἐναλλάξ ἔμπρός, ὀπίσω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ἢ στηριζομένων ἐπὶ τῶν δακτύλων. — 17. Κλίσις τοῦ κορμοῦ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, τῆς ἑτερονύμου χειρὸς καμπτομένης ἐπὶ τὴν κεφαλὴν. — 18. Κλίσις τοῦ κορμοῦ ἔμπρός, τῶν χειρῶν εὐρισκομένων ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν. — 19. Στροφή τοῦ κορμοῦ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, τῆς ἑτερονύμου χειρὸς καμπτομένης ἐπὶ τὸ μέτωπον ἢ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἢ ὑπὸ τὰς μασχάλας, ἢ τεινομένης ἔμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως. — 20. Κλίσις τοῦ κορμοῦ ἔμπρός τῶν ποδῶν ἐκβαλλομένων ἐναλλάξ ἔμπρός ἢ ὀπίσω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια, τῶν χειρῶν τεινομένων κάτω. — 21. Ἐκβολὴ καὶ κάμψις τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἔμπρός. — 22. Τὸ αὐτὸ τῶν χειρῶν τεινομένων ἢ καμπτομένων καὶ τεινομένων κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις. — 23. Ἐκβολὴ τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἔμπρός μετὰ κλίσεως ἢ μεταβολῆς, τῶν χειρῶν τεινομένων κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ἢ καὶ κρουομένων ἔμπρός ἢ ἄνω. — 24. Τοὺς πόδας χιαστί ἐκ τῶν ἔμπροσθεν. — 25. Τὸ αὐτὸ τῆς ὁμωνύμου χειρὸς καμπτομένης ἐπὶ τὸ μέτωπον ἢ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καμπτομένων ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἢ ὑπὸ τὰς μασχάλας. — 26. Τὸ αὐτὸ μετὰ μεταβολῆς πρὸς ἀριστερά. — 27. Κάμψις τῶν κνημῶν ἐναλλάξ. — 28. Τὸ αὐτὸ μετὰ κάμψεως καὶ τάσεως τῶν χειρῶν ἐπὶ τοὺς ὤμους καὶ ἔμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως. — 29. Τὸ αὐτὸ τῶν χειρῶν τεινομένων ἔμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως. — 30. Ἀναπήδησις. — 31. Κλίσις ἢ μεταβολὴ δεξιὰ ἢ ἀριστερά ἢ περιστροφή τοῦ σώματος δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν δι' ἀναπήδησεων. — 32. Βαθμιαία διάστασις τῶν ποδῶν. — 33. Τάσις τῶν χειρῶν ἔμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως μετὰ καθίσματος. — 34. Τάσις τῶν χειρῶν ἔμπρός καὶ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἀντιστρόφως μετὰ καθίσματος. — 35. Αἰώρησις τῶν χειρῶν μετὰ καθίσματος.

III. Παιδιαὶ ἐπιχώριοι.

Ἐκλεγόμεναι καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι.

Τάξις Δ'.

Ἐπανάληψις τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει διδασχθεῖσων συνθετωτέρων ἀσκήσεων καὶ παιδιῶν.

I. Τακτικά δασκήσεις.

1. Βάδην και τροχάδην ἐν κινήσει. — 2. Βαδίσμα κατὰ μέτωπον. — 3. Κλίσεις ἐν βαδίσματι. — 4. Βάδην ἐμπρός μετὰ βήματος ἀλλαγῆς ἀνὰ πᾶν τέταρτον βῆμα. — 5. Διάφοροι μετασχηματισμοὶ τῶν ζυγῶν καὶ τῶν στοίχων ἐν βαδίσματι.

II. Ἐλεύθεραι δασκήσεις.

1. Ἀραιώσεις καὶ πύκνωσις τῶν ζυγῶν. — 2. Τὰς χεῖρας χιαστί ἐμπρός ὀριζοντίως ἐκ τῶν πλάγιων. — 3. Τάσις τῆς μιᾶς χειρὸς ἐμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως, τῆς ἐτέρας καμπτομένης ἐπὶ τὰς πλευράς ἢ ἐπὶ τὸν ὀμώνυμον ὄμον. — 4. Τάσις τῆς μιᾶς χειρὸς ἐμπρός καὶ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως, τῆς ἐτέρας τεινομένης ἐπὶ τὰ πλάγια καὶ ἐμπρός. — 5. Στροφή τῶν χειρῶν ἐμπρός καὶ ὀπίσω. — 6. Προσέγγισις τῶν πυγμῶν ἐμπρός ὀριζοντίως. — 7. Τὸ αὐτὸ τῶν ποδῶν στηριζομένων ἐπὶ τῶν δακτύλων. — 8. Τάσις καὶ κάμψις τῶν χειρῶν ἄνω καὶ κάτω μετὰ καθίσματος. — 9. Αἰώρησις τῶν χειρῶν ἐμπρός μετὰ τάσεως καὶ κάμψεως αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ὄμους καὶ ἄνω. — 10. Τὸ αὐτὸ τῶν ποδῶν στηριζομένων ἐπὶ τῶν δακτύλων. — 11. Τὸ αὐτὸ μετὰ καθίσματος. — 12. Αἰώρησις τῶν χειρῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὀριζοντίως μετὰ στροφῆς τοῦ κορμοῦ ὀμώνυμως. — 13. Αἰώρησις τῶν χειρῶν περὶ τὸν στρεφόμενον κορμὸν δεξιὰ καὶ ἀριστερά. — 14. Τὸ αὐτὸ τῶν ποδῶν στηριζομένων ἐπὶ τῶν δακτύλων ἀνὰ πᾶν ἓν. — 15. Στροφή τοῦ κορμοῦ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῶν χειρῶν τεινομένων ἄνω κατακορύφως. — 16. Ἐκβολὴ τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἐμπρός ἢ ὀπίσω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια, μετὰ κλίσεως τοῦ κορμοῦ ἐμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια, τῶν χειρῶν τεινομένων κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις. — 17. Κλίσις τοῦ κορμοῦ ἐμπρός καὶ ὀπίσω ἢ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, τῶν χειρῶν τεινομένων. — 18. Τὸ αὐτὸ τῶν ποδῶν ἐκβαλλομένων ἐναλλάξ ἐμπρός, ὀπίσω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια. — 19. Διάστασις τῶν ποδῶν ἐν χώρᾳ μετὰ κλίσεως ἢ μεταβολῆς πρὸς δεξιὰ ἢ ἀριστερά. — 20. Πελέκησις ἐμπρός ἢ δεξιὰ καὶ ἀριστερά. — 21. Προβολὴ τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἐμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια, τῶν χειρῶν τεινομένων ἢ καμπτομένων καὶ τεινομένων κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις. — 22. Ἀμυντικῶς διὰ προβολῶν. — 23. Προβολὴ τῶν ὀμώνυμων ἄκρων ἐναλλάξ ἐμπρός ἢ πλάγιως. — 24. Μεταβολὴ ἐν κινήσει.

μετὰ προβολῆς α') τῶν χειρῶν τιθεμένων ἐπὶ τῶν ἰσχυρίων, β') τεινομένων ἐμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως ἢ κεκλιμένως ἐμπρός καὶ ὀπίσω, γ') καμπτομένων ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἢ ὑπὸ τὰς μασχάλας ἢ ἐπὶ τοὺς ὠμους, δ') καμπτομένων καὶ τεινομένων κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις.—25. Μεταβολὴ μετὰ διπλῆς προβολῆς.—26. Διπλῆ μεταβολὴ μετὰ διπλῆς προβολῆς.—*27. Τάσις τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἐμπρός, ὀπίσω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια, τῶν χειρῶν τεινομένων ἐμπρός ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια ὀριζοντίως ἢ ἄνω κατακορύφως ἢ καμπτομένων ἐπὶ τοὺς ὠμους.—*28. Ταλάντευσις τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ὀπίσω ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια δεξιὰ ἀριστερόθεν, συνδυαζομένη ὡς καὶ ἡ προηγουμένη.—29. Τάσις τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἐμπρός ἐπὶ τὰ πλάγια καὶ ὀπίσω, συνδυαζομένη ὡς καὶ αἱ προηγουμέναι.—30. Περιστροφή τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἐμπρός ἀριστερόθεν καὶ δεξιόθεν.—31. Περιστροφή τῆς κνήμης ἀριστερόθεν ἢ δεξιόθεν.—32. Περιστροφή τοῦ ἄκρου ποδὸς ἀριστερόθεν ἢ δεξιόθεν.—33. Κάμψις καὶ τάσις τῶν ποδῶν ἐναλλάξ ἐμπρός.—*34. Τὸ αὐτὸ ἐπὶ τὰ πλάγια.—*35. Τὸ αὐτὸ ἐπὶ τὰ ὀπίσω.—36. Ἄλμα ἀπλοῦν εἰς μῆκος ἐμπρός ἄνευ δρόμου, ἠνωμένων τῶν ποδῶν.—*37. Ἄλμα διπλοῦν καὶ τριπλοῦν ὡσαύτως.—28. Ἄλμα ἀπλοῦν μετὰ δρόμον.

III. Παιδιαὶ ἐπιχώριοι.

Ἐκλεγόμεναι καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι.

Παρατήρησις. Αἱ δι' ἀστερίσκου (*) σημειούμεναι ἀσκήσεις ἐκτελοῦνται ὑπὸ μόνων τῶν ἀφρένων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Νοεμβρίου 1899.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ὁ Ἰπουργος
Ἄθ. Εὐταξίας

Β'

ΤΡΙΤΑΞΙΟΝ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ

Α.Α.Α.

Περὶ
προγραμμάτων τῶν μαθημάτων τοῦ τριταξίου
δημοτικοῦ σχολείου τῶν ἀρρένων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 1 τοῦ περὶ δημοτικῶν σχολείων τῆς 6 Φεβρουαρίου 1834 νόμου, τὸ ἄρθρον 1 τοῦ περὶ συστάσεως διδασκαλείου ἐν Ἀθήναις τῆς 11 Ἰανουαρίου 1878 ΧΘ' νόμου καὶ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσως καὶ καταργήσεως τοῦ ταμείου τῆς δημοτικῆς Ἐκπαίδευσως τῆς 12 Αὐγούστου 1892 ΒΠΕ' νόμου, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ καταστήσωμεν, ὅσον ἐκ τῶν μαθημάτων καὶ τῆς ἀλληλουχίας αὐτῶν ἐξαρτᾶται, τὴν ἐν τοῖς τριταξίοις δημοτικοῖς σχολείοις τῶν ἀρρένων τελουμένην παιδευσιν ἅμα μὲν προσαρμοζομένην πρὸς τὰς ἐκάστοτε προφαινομένης ψυχικῆς τε καὶ σωματικῆς δυνάμεις, ἅμα δὲ συμφωνοῦσαν πρὸς τὸ φύλον καὶ τὸν προορισμὸν τῶν ἐν αὐτοῖς παιδευομένων νεαρῶν ἑλληνοπαίδων.

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσως Ὑπουργοῦ, ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν τάδε·

Ἄρθρον μόνον.

Τὰ μαθήματα, ἢ κατὰ τὰς διαφόρους τάξεις κατανομή, ἢ ἀλληλουχία καὶ ὁ χρόνος τῆς διδασκαλίας αὐτῶν κατὰ τὰ τριτάξια δημοτικὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων ὀρίζονται ὡς ἔπεται.

ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ ΤΡΙΤΑΞΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ

Μ α θ ή μ α τ α	Α'	Β'	Γ'	Δ'	
Θρησκευτικά	2	3	3	3	ΣΗΜ. Οί επί τών γραμμών καταγεγραμμένοι αριθμοί δηλοῦσι τὰς ὥρας καθ' ἃς ἀφύπται αἱ παραπλεύρως καταγεγραμμέναί τάξεις συνειδάζονται.
Ἑλληνικά	11	5 4	6	10	
Ἀριθμητική	3	3	3	3	
Γεωμετρία	—	—	—	2	
Ἱστορία	—	—	2	2	
Γεωγραφία	—	2	2	2	
Φυσική ἱστορία καὶ Πραγματογνωσία	—	2	—	2	
Φυσική	—	—	—	2	
Ὡδική	3	—	3	—	
Ἱχθυογραφία	—	—	2	2	
Καλλιγραφία	—	2	2	2	
Γυμναστική	3	—	3	—	
Ἔθροισμα ὥρῶν	16 6	15 6	20 6	30	
	22	27	32	36	

Τὸ ὅλον τῆς ἐν τῷ σχολείῳ ἐργασίας ἐκάστης τάξεως.

Διδασκαλία μαθημάτων. . . . . ὥραι 95
 Ἐποπτεία καὶ καθοδήγησις ἀπλῆ. . . . . » 4
 Τὸ ὅλον 99

ὥραι τῆς ἐργασίας τῶν διδασκάλων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ

τοῦ τριταξίου Δημοτικοῦ

Ὁραι	ΔΕΥΤΕΡΑ		ΤΡΙΤΗ		ΤΕΤΑΡΤΗ	
	Α'	Β'	Α'	Β'	Α'	Β'
8-9		Ἀριθμητ.		Θρησκευτ.		Ἀριθμητ.
9-10	Ἑλληνικά		Ἑλληνικά		Ἑλληνικά	
10-11	Γυμναστική		ᾠδική		Γυμναστική	
2-3	Ἀριθμητ.		Θρησκευτ.			
3-4	Ἑλληνικά					
	Β'	Γ'	Β'	Γ'	Β'	Γ'
8-9		Θρησκευτ.		Ἀριθμητ.		Θρησκευτ.
9-10	Ἑλληνικά	Γεωγραφ.	Ἐχνογραφ		Ἑλληνικά	
10-11	Ἑλληνικά		Ἑλληνικά		Ἑλληνικά	
11-12	Καλλιγρ.					
2-3	Καλλιγρ.	Γεωγραφ.	Φυσικὴ ἱστορία		Ἑλληνικά	Καλλιγρ.
3-4	Ἑλληνικά		Ἑλληνικά			
	Γ'	Δ'	Γ'	Δ'	Γ'	Δ'
8-9		Ἑλληνικά		Ἑλληνικά		Ἑλληνικά
9-10		Ἑλληνικά		Γεωμετρ.		Ἑλληνικά
10-11		Ἀριθμητ.		Θρησκευτ.		Ἀριθμητ.
11-12		Ἐχνογραφ.		Καλλιγρ.		Φυσικὴ
2-3		Φυσ. ἱστ.		Γεωγραφ.		Ἱστορία
3-4	Γυμναστική		ᾠδική		Γυμναστική	

ΣΗΜ. 1.—Ὁραι διδασκαλίας

ΣΗΜ. 2.—Τὰ ἐπὶ τῶν γραμμῶν καταγεγραμμένα μαθήματα διδάσκονται ἀπὸ κοινοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς ἀμφοτέρων τῶν παραπλεύρως καταγεγραμμένων τάξεων.

ΣΗΜ. 3.—Ὁ νεώτερος δευτεροβάθμιος διδάσκει τὴν Ἐχνογραφίαν καὶ τὴν Φυσικὴν ἐν τῇ τετάρτῃ τάξει, ὁ ἀρχαιότερος διδάσκει τὴν Καλλιγραφίαν, καὶ ὁ διευθυντὴς πάντα τὰ λοιπά.

ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

σχολείου τῶν ἀργένων.

ΠΕΜΠΤΗ		ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ		ΣΑΒΒΑΤΟΝ		Διδα- σκον- τες
Α'	Β'	Α'	Β'	Α'	Β'	Νεώτ. δεντε- ροβά- θμιος
Ἑλληνικά ᾠδική Ἀριθμητ. Ἑλληνικά	Θρησκευτ. ᾠδική	Ἑλληνικά Γυμναστική Θρησκευτ. Ἑλληνικά	Ἀριθμητ. ᾠδική	Ἑλληνικά ᾠδική Ἀριθμητ. Ἑλληνικά	Θρησκευτ. ᾠδική	
Β'	Γ'	Β'	Γ'	Β'	Γ'	Ἀρχαι- ότερος δεντε- ροβάθ- μιος
Ἀκρόασις Καλλιγρ. Ἑλληνικά	Ἀριθμητ. Ἱστορία Ἑλληνικά Γεωγραφ.	Ἑλληνικά Ἑλληνικά Ἱχθυογραφ. Φυσικὴ Ἱστορία Ἑλληνικά	Θρησκευτ. Ἑλληνικά Ἑλληνικά	Ἀκρόασις Καλλιγρ. Ἑλληνικά	Ἀριθμητ. Ἑλληνικά Ἑλληνικά Ἱστορία	
Γ'	Δ'	Γ'	Δ'	Γ'	Δ'	Πρω- τοβάθ- μιος
	Ἑλληνικά Ἑλληνικά Θρησκευτ. Καλλιγρ. Φυσ. Ἱστ.	Ἑλληνικά Ἑλληνικά Ἀριθμητ. Ἱχθυογραφ. Γεωγραφ.	Ἑλληνικά Ἑλληνικά Ἀριθμητ. Ἱχθυογραφ. Γεωγραφ.		Ἑλληνικά Γεωμετρία Θρησκευτ. Φυσικὴ Ἱστορία	
	ᾠδική	Γυμναστική	ᾠδική			

- { Νεώτ. δεντεροβάθμιος 32
- { Ἀρχαιότ. » 33
- { Πρωτοβάθμιος 30

ΣΗΜ. 4.— Εἰς τὴν καλλιγραφίαν τῆς Β' τάξεως (ὥρα 2), εἰς τὴν καλλιγραφίαν τῆς Γ' (ὥρα 1) καὶ εἰς τὴν ἰχθυογραφίαν τῆς Γ' (ὥρα 1) ἐργάζονται οἱ μαθηταὶ ἐποπτευόμενοι καὶ καθοδηγούμενοι ἀπλῶς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, διδάσκοντος κατὰ τὰς ὥρας ταύτας τοὺς μαθητὰς τῆς ἄλλης τάξεως μαθήματα ἄλλα, ἐν τῇ αὐτῇ ὁμοῦ ἀιθούσῃ τῆς παραδόσεως.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ ΤΡΙΤΑΞΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ

Α' Θεολογικά.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Ἡ ὑπαρξίς, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ πανταχοῦ
παρουσία τοῦ Θεοῦ.

Προσευχαί.

1. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς.
2. Ἐξεγερθέντες τοῦ ἵππου.
3. Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν.

Ἱστορίαι, ὁπτά, κατήχησις.

1. Ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ. — «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου» (Ἐξόδος 20, 12). Ἡ ς' καὶ ἡ η' ἐντολή.
2. Κλήσις τοῦ Ἀβραάμ. — «Πίστευσον τῷ Θεῷ καὶ ἀντιλήψεται σου» (Σιράχ 2, 6).
3. Ἀβραάμ καὶ Λώτ. — «Εἰρηνεύετε, ἀδελφοί, καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν» (Β' Κορινθ. 13, 10).
4. Ἡ Φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ.
5. Ὁ γάμος τοῦ Ἰσαάκ. — «Ἐὐλογία πατρὸς στηρίζει οἴκους τέκνων, κατάρτα δὲ μητρὸς ἐκρίζει θεμέλια» (Σιράχ 3, 9).
6. Ἡσαὺ καὶ Ἰακώβ. — «Ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν». (Ἐφεσ. 4, 25).
7. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ. — «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. 2, 14). — Τὸ γ' ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως.

8. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετής. — «Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ» (Κολοσ. 3, 20).

9. Ἡ βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ. — Τὸ εἶ ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως.

10. Ὁ ἐν Κανᾷ γάμος.

11. Ὁ Ἰησοῦς φίλος τῶν παιδιῶν. — «Ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ» (Μάρκ. 10, 14).

12. Ἡ ἀνάστασις τοῦ υἱοῦ τῆς ἐν Ναῦν χήρας. — «Τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις δυνατὰ ἐστί παρὰ τῷ Θεῷ» (Λουκ. 18, 17).

Τ Α Ξ Ι Σ Β'

**Ὁ Θεὸς εἷς, σοφός, ἅγιος, δίκαιος, ἀληθής,
εὐσπλαγχνός, δημιουργός καὶ προνοετὴς
τοῦ κόσμου.**

Προσευχαί.

1. Ἄγιος ὁ Θεός.

2. Πάτερ ἡμῶν.

3. Ἐπί τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ προσεξόμενος τὰ παιδιά.

Ἱστορίαι, ῥητά, τροπάρια, κατήχησις, παραβολαί.

1. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου. — «Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν» (Ψαλμ. 115, 3). Τὸ α' ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως.

2. Ἡ πρώτη ἁμαρτία. — «Τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος» (Ῥωμ. 6, 23).

3. Ὁ κατακλυσμός. — «Οἱ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται, σωτηρία δὲ δικαίων παρὰ Κυρίῳ» (Ψαλμ. 36, 38).

4. Ὁ πύργος τῆς Βαβέλ. — «Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσειται, ταπεινοὺς δὲ δίδωσι χάριν» (Α' Πέτρος 5, 2).

5. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ. — «Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν» (Ἰωάν. 3, 16). Ἡ γέννησις σου Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν (τροπάριον).

6. Ἡ προσκύνησις τῶν μάγων. — «Φυλάσσει Κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν» (Ψαλμ. 144, 20).

7. Ἡ βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ (ἐκτενέστερον). — «Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται» (Μάρκος 16, 16).

8. Ὁ εὐσπλαγχνος Σαμαρείτης. — «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται» (Ματθ. 5, 7).

9. Ἡ παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. — «Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται» (Λουκ. 18, 14).

10. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου. — «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθάνη, ζήσεται» (Ἰωάν. 11, 25).

11. Ἡ θριαμβευτικὴ τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ εἰσοδος.

12. Ὁ μυστικὸς δειπνος.

13. Τὰ πάθη, ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ. — «Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς». (Ἰωάν. 15, 12). Τὸ εἶ ἄρθρ. τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Χριστὸς ἀνέστη (τροπάριον).

ΤΑΞΙΣ Γ΄.

Ἡ ἀληθὴς εὐσέβεια· πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη.

Προσευχαί.

1. Κύριε ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα.

2. Βασιλεῦ οὐράνιε.

Ἱστορίαί, ὁπτά, τροπάρια, κατήχησις, παραβολαί.
Εὐαγγέλιον (ἐν μεταφράσει). Γεωγραφία τῆς ἁγίας γῆς.

1. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου. — «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» (Ψαλμ. 103, 24.) — «Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτὸν» (Γεν. 1, 27). — Τὸ α'. ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως.

2. Ἡ πρώτη ἁμαρτία. — «Ὡς ἀπὸ προσώπου ὄψεως φεῦγε ἀπὸ ἁμαρτίας· ἐὰν γὰρ προσέλθῃς δήξεται σε· ὀδόντες λέοντος οἱ ὀδόντες αὐτῆς, ἀναιροῦντες ψυχὰς ἀνθρώπων» (Σιράχ. 21, 2).

3. Κáιν καὶ Ἀβελ. — «Οὐ φονεύσεις» (Ἐξοδ. 20, 15). — Ἄνδρα αἱμάτων καὶ δόλιον βδελύσσεται Κύριος» (Ψαλμ. 5, 6).

4. Ὁ κατακλυσμὸς. — «Οἱ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται, σωτηρία δὲ δικαίων παρὰ Κυρίῳ» (Ψαλμ. 36, 38).

5. Βίος Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ.

α') Κλήσις τοῦ Ἀβραάμ. — «Φθείρουσιν ἤθη χρηστά ὀμιλίας κακαί». (Κορινθ. Α'. 15, 33).

β') Ἀβραάμ καὶ Λώτ. — «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.» (Ματθ. 5, 9).

γ') Φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ. — «Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε» (Ἐβρ. 13, 1).

δ'. Καταστροφή τῶν Σοδόμων. — «Φλόξ κατέφλεξεν ἀμαρτωλοὺς» (Ψαλμ. 15, 18).

ε'. Γάμος τοῦ Ἰσαάκ. «Εὐλογία πατρὸς στηρίζει οἶκους τέκνων, κατάρρα δὲ μητρὸς ἐκριζοῖ θεμέλια» (Σιράχ 3, 9).

6. Ἱστορία τοῦ Ἰακώβ. — «Ὁ σὺ μισεῖς, ἐτέρω μὴ ποιήσης.» (Τωβίτ 4, 15). — «Πάντα ὅσα ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς.» (Ματθ. 7, 25).

7. Ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ. — «Ἵμεῖς ἐβουλεύσασθε κατ' ἐμοῦ εἰς πανηρά, ὁ δὲ Θεὸς ἐβουλεύσατο περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθόν.» (Γεν. 50, 20). Ἡ ε', ἡ ζ' καὶ ἡ θ' ἐντολή.

8. Μωϋσῆς.

α') Ἡ γέννησις τοῦ Μωϋσέως καὶ ἡ φυγὴ αὐτοῦ εἰς γῆν Μαδιάμ. «Εὐλογημ. ὁ ἄνθρωπος, ὃς πέποιθεν ἐπὶ Κύριον» (Ἱερ. 17, 7).

β') Ἡ ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐξοδος. — «Καὶ ἐπικάλεσαι με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως καὶ ἐξελοῦμαί σε» (Ψαλμ. 49, 15).

γ') Ἡ νομοθεσία. — Δέκα ἐντολαί. («Ἐξοδ. 20, 1-18). «Ἀὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν» (Α'. Ἰωάν. 5, 3). «Ὁ τηρῶν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ» (Α' Ἰωάν. 3, 24).

δ') Ἡ διατριβὴ ἐν τῇ ἐρήμῳ. — «Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος» (Ψαλμ. 102, 8).

ε') Ὁ θάνατος τοῦ Μωϋσέως. — «Μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων, ὄνομα δὲ ἀσεβῶν σθέννυται» (Παροιμ. 10, 7).

9. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ. — Ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου, μὴ δειλιάσης μηδὲ φοβηθῆς, ὅτι μετὰ σοῦ Κύριος ὁ Θεός σου εἰς πάντα, οὐ ἂν πορεύῃ.» (Ἰησ. Ναυῆ 1, 9).

10. Κριταί.

α') Γεδεών. — «Ἀγαθὸν πεποιθῆναι ἐπὶ Κύριον ἢ πεποιθῆναι ἐπ' ἄνθρωπον» (Ψαλμ. 118, 8).

6') Ἡλί και Σαμουήλ. — «Οἱ πατέρες ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παιδείᾳ και νοουθεσίᾳ Κυρίου» (Ἐφ. 6, 4).

11. Σαούλ. — «Ὁ ἐάν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο και θερίσει» (Γαλάτ. 6, 7).

12. Δαβὶδ και Γολιάθ. — «Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοὶς δὲ δίδωσι χάριν» (Παροιμ. 3, 24).

13. Ὁ Δαβὶδ βασιλεύς. — «Ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κραταίαν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑψώσῃ ὑμᾶς ἐν καιρῷ» (Πέτρ. 5, 6).

14. Ἀβεσσαλώμ. — «Ὁφθαλμὸν καταγελῶντα πατὴρς και ἀτιμάζοντα γῆρας μητρός ἐκκόψαισαν αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγγων και καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσσοὶ ἀετῶν» (Παροιμ. 24, 17).

15. Σολομών. — «Τοὺς ἀγαπῶντας σοφίαν ἀγαπᾷ ὁ Θεός» (Σιμ. 4, 11).

16. Ἰώβ. — «Μακάριοι οἱ πράξεις, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν» (Ματθ. 5, 5).

17. Τωβίτ. — Ἀνάγνωσις τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγελίου 25, 34—37.

18. Ὁ Ζαχαρίας ἐν τῷ ναβ και Ἰωάννης ὁ βαπτιστής. — «Προσεύξασθε πρὸς με και εἰσακούσομαι ὑμῶν» (Ἰερ. 29, 12). «Ποιήσατε καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας» (Ματθ. 3, 8). Ἀνάγνωσις Εὐαγγελ. Λουκᾶ 1, 5—25 και Εὐαγγελ. Ματθ. 3, 1—13.

19. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου. — Θεοτόκε παρθέने (τροπάριον).

20. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ. — «Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεός τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν» (Ἰωάν. 3, 16). Τὸ γ' ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Ἀνάγνωσις Εὐαγγελίου Λουκᾶ 2, 1—21.

21. Ἡ βάπτισις. — Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου, Κύριε (τροπάριον). — Ἀνάγνωσις Εὐαγγελ. Ματθ. 3, 13—17.

22. Ἡ ἐκλογὴ τῶν μαθητῶν. — «Ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ και ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται μου εἶναι μαθητής (Λουκ. 14, 27).

23. Ὁ ἄφρων πλούσιος. — «Μὴ μεριμνήσητε λέγοντες τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περιβαλώμεθα, ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ και πάντα ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν. (Ματθ. 6, 31). Ἀνάγνωσις Εὐαγγελ. Λουκᾶ 12, 16—21. Εὐαγγ. Ματθ. 6, 19—34).

24. Ὁ ἀβροδιατοὺς πλούσιος και ὁ πτωχὸς Λάζαρος. — Μακάριοι

οὐκ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται» (Ματθ. 5, 7). «Δανείζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν» (Παροιμ. 19, 17). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Λουκᾶ 16, 19—31.

25. Ὁ ἄσωτος υἱός. — «Μετανοεῖτε ποιήσατε καρπὸς ἀξίους τῆς μετανοίας» (Ματθ. 3, 2 καὶ 8). Ἀνάγ. Εὐαγγ. Λουκᾶ 15, 11—32.

26. Ἡ ἀνάληψις τοῦ Ἰησοῦ. — Τὸ 5' ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως.

27. Ἡ Πεντηκοστή. — Τὸ 7' ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Ἀνάγν. Πράξεων Ἀποστόλ, 2, 1—18.

28. Γεωγραφία τῆς ἁγίας γῆς. — Ἡ θείσι καὶ τὰ ὄρια αὐτῆς. Τὰ ὄρη, αἱ λίμναι, οἱ ποταμοί, αἱ ἐπαρχίαι καὶ αἱ ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ὁ Ἰησοῦς Σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Προσευχαί.

1. Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν τῆς ἀληθοῦς σοφίας ὁδηγέ.

Ὁ βίος καὶ ἡ δασκαλία τοῦ Σωτῆρος. Ἱστορίαι, ὄρητά, κατήχησις, παραβολαί. Εὐαγγέλιον (ἐν μεταφράσει). Γεωγραφία τῆς ἁγίας γῆς.

1. Ἐπανάληψις πάντων τῶν διδραχθέντων κατὰ τὰς προηγουμένας τάξεις ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐν συνεχείᾳ.

2. Ἡ Ἐπιφανεία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. — «Ὁ πιστεύσας σωθήσεται» (Μαρκ. 16, 16). «Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα» . . . (Λουκ. 2, 29). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Λουκᾶ 2, 22—40.

3. Ὁ θάνατος τοῦ Ἰωάννου. — «Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων βλάψαι». (Ματθ. 10, 28). «Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. 5, 15). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Ματθ. 14, 1—12.

4. Οἱ πειρασμοὶ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ. — «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν» (Ματθ. 26, 41). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Ματθ. 4, 1—12.

5. Ἡ ἐκ τοῦ ναοῦ ἐκδίωξις τῶν πωλούντων καὶ ἀγοραζόντων. — «Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς» (Ἠσ. 56, 7). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Ἰωάν. 2, 12—17.

6. Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως. — «Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν» (Λουκ. 11, 28). Ἀνάγνωσις Εὐαγγελ. Ματθ. 13, 4—23.

7. Τὸ μέγα δεῖπνον. — «Ὅστις οὐ βασιτάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται μου εἶναι μαθητής» (Λουκ. 14, 27). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Λουκᾶ 14, 16—25.

8. Ἡ παραβολὴ τοῦ πονηροῦ δούλου. — «Ἐὰν μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν» (Ματθ. 6, 15). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Ματθ. 18, 21—35.

9. Ἡ παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων. — «Γρηγορεῖτε ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται» (Ματθ. 25, 13). Ἴδου ὁ νυμφίος ἔρχεται (τραπάριον). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Ματθ. 25, 1—14.

10. Ἡ παραβολὴ τῆς μελλούσης κρίσεως. — Τὸ ια' καὶ ιβ'. ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως. Ἀνάγνωσις. Εὐαγγελ. Ματθ. 25, 31—46.

11. Ὁ Ἰησοῦς ἐν Γεθσημανῇ. — «Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ». (Ματθ. 26, 39). Ἀνάγν. Εὐαγγ. Ματθ. 26, 36—46.

12. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοὺς μαθητάς του μετὰ τὴν ἀνάστασιν. — «Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται» (Ἰωαν. 20, 23). «Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεῦσαντες» (Ἰωαν. 20, 29).

13. Ἀνάγν. Εὐαγγ. Λουκᾶ κεφ. 22, 23 καὶ 24. Ματθ. κεφ. 26, 27 καὶ 28.

14. Γεωγραφία τῆς ἁγίας γῆς. — Λεπτομερέστερά τινα περὶ τῶν ἑπαρχιῶν καὶ τῶν πόλεων τῆς Παλαιστίνης.

Κατήχησις.

1. Τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως.
2. Περὶ ἐκκλησίας.
3. Τὰ μυστήρια.
4. Περὶ προσευχῆς. — Ἑρμηνεία τῆς Κυριακῆς προσευχῆς.
5. Ὁ Δεκάλογος.

Β'. Ἑλληνικά.

ΤΑΞΙΣ Α'.

**Λεκτικαὶ ἀσκήσεις (Πραγματογνωσία)—Ἀνάγνωσις—
Γραφή—Γραμματικὴ—Ποιήματα.**

Α'. Λεκτικαὶ ἀσκήσεις (Πραγματογνωσία).

1. Σχολεῖον. — Αἶθουσα παραδόσεως· μαυροπίναξ, θρανία, ἔδρα, εἰκόνες, βιβλία, ἀβάκια.

2. Ἐκκλησία. — Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς· εἰκονοστάσιον, ἅγιον βῆμα, ἄμβων.

3. Μέρη τῆς οἰκίας. — Δωμάτια, αἶθουσαι, μαγειρεῖον, ἐστιατόριον, ὑπόγειον, κλιμαξ, ἀυλὴ, κήπος.

4. Δωμάτιον. — Τράπεζα, καθίσματα, ἀνάκλιτρον, κάτοπτρον, ἱματιοθήκη, κιβώτιον, γραφεῖον, εἰκόνες, κλωδίον, κανάριον.

5. Κοιτῶν. — Εἰκονίσματα, κανδύλα, κλίνη.

6. Ἐστιατόριον. — Ἐπιτραπέζια σκεύη· πινάκια, κοχλιάρια, μαχαίρια, φιάλαι, κτλ.

7. Μαγειρεῖον. — Μαγειρικὰ σκεύη· χύτραι, κάδος, χωνίον, ἰγδίον, πυράγρα, τρίπτῆς κτλ.

8. Αὐλή. — Τὰ συνανθρωπευόμενα ζῶα· κύων, γάτα, ἵππος, ὄρνιθες, ἀλέκτωρ, νῆσσα, χήν.

9. Κήπος. — Δένδρα· ἀμυγδαλαῖ, μηλέαι, κέρασοι, βερυκοκκέαι, ῥοδακινέαι, κυδωνέαι, δαμασκηνέαι, συκαί. Ἄνθη· ῥόδα, ἴα, νάρκισσοι, κρίνα. Ζῶα· στρουθία, ἀηδόνες, ψυχαί (πεταλοῦδαι), χρυσομηλολόνηθια, κάμπαι. Ὅργανα κηπουρικὰ· δίκρανον, πτύον, ἀξίνη, πέλεκυς, ποτιστήριον, δρέπανον, χειράμαξα. — Σίδηρος.

10. Οἰκογένεια. — Πατήρ, μήτηρ, προμητῶρ, πάππος, ἀδελφοί· ὑπηρέται.

11. Νομίσματα. — Μονόλεπτον, δίλεπτον, πεντάλεπτον, δεκάλεπτον, δραχμή, πεντάδραχμον. Χαλκός, χρυσός, ἄργυρος.

12. Μουσικὰ ὄργανα. — Κιθάρα, τετράχορδον, σάλπιγξ, αὐλός, πλαγίαυλος, κλειδοκύμβαλον.

13. Στρατιωτικὰ ὄργανα καὶ ὄπλα. — Ὅπλον, πιστόλιον, πολύκροτον, τηλεβόλον, ξίφος, λόγχη, σημαία, σφαίρα, ὀβίδες, παράσημα.

14. Μέσα συγκοινωνίας. — Ἀμαξία, σιδηρόδρομος, τροχιοδρομος, πλοῖον, ἀτμόπλοιοι. Γαϊάνθρακες.

15. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. — Τὰ μέρη καὶ ὁ σκοπὸς ἐκάστου αὐτῶν· χεῖρες, πόδες, ὀφθαλμοί, ὦτα κτλ.

16. Ἐπιμέλεια τοῦ σώματος. — Ἐγρήγορις, ὕπνος, πλύσιμον, κτένισμα κτλ.

17. Ἐνδύματα. — Παχέα, λεπτά, καθαρὰ, καθαρισμὸς αὐτῶν, ἔνδυσις, ἔκδυσις.

18. Ἐορταί. — Τὰ Χριστούγεννα, τοῦ ἀγίου Βασιλείου, τὸ Πάσχα καὶ αἱ ἑκασταχοῦ τοπικαὶ ἑορταί.

Β'. Ἀνάγνωσις.

Ἀνάλυσις λέξεων εἰς τὰ συστατικὰ αὐτῶν καὶ ἐκ τούτων εἶτα σύνθεσις τῶν ἀρχικῶς δεδομένων λέξεων ἢ καὶ ἄλλων ὁμοίων ταύταις. — Ἀνάγνωσις ἀπταιστος ἀπλῶν προτάσεων καὶ λόγου συνεχοῦς.

Γ'. Γραφή.

Γραφὴ τῶν γραμμάτων, τῶν συλλαβῶν καὶ τῶν λέξεων τῶν ἐκάστοτε κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν διδασκομένων. Γραφὴ ἀπλῶν προτάσεων. Καθημερινὴ κατ' οἶκον γραφικὴ ἐργασία.

Δ'. Γραμματική.

(τῆς Α')

Κατὰ τὴν τάξιν ταύτην δὲν γίνεται εἰς ἰδιαίτερας ὥρας ἡ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς, ἀλλὰ διδάσκονται τὰ προσήκοντα ἐξ αὐτῆς κατὰ τὴν ὄραν τῆς ἀναγνώσεως.

Γραμματικὴ —

1. Ἀνάλυσις τῶν προτάσεων εἰς λέξεις, τῶν λέξεων εἰς συλλαβὰς καὶ τῶν συλλαβῶν εἰς γράμματα, καὶ ἀντιστρόφως· σύνθεσις τῶν γραμμάτων εἰς συλλαβὰς, τούτων εἰς λέξεις καὶ τούτων εἰς προτάσεις.

2. Διάκρισις τῶν γραμμάτων εἰς φωνήεντα, σύμφωνα καὶ διερθόγγους. Διαιρετικὰ σημεῖα.

3. Διάκρισις τῶν λέξεων εἰς μονοσυλλάβους, δισυλλάβους καὶ πολυσυλλάβους. — Οἱ τόνοι, τὰ πνεύματα.

4. Διάκρισις καὶ ὀνομασία τῶν σημείων τῆς στίξεως· κόμμα, μέση στιγμή, τελεία στιγμή.

Ὁρθογραφία. —

Γραφή τῶν κατὰ τὰς γραμματικὰς ἀσκήσεις ἐξετασθεισῶν λέξεων εἴτε ἀπὸ τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου καὶ ἀπὸ τοῦ πίνακος ἀντιγραφομέων εἴτε καὶ καθ' ὑπαγόρευσιν.

Ε'. Ποιήματα.

1. Ἡ μήτηρ μου. (Ἄ. Κατακουζηνός)
2. Τὰ διψασμένα ἄρθη. »
3. Μὴ βασανίζετε τὰ βλαβῆ (ῥα). »
4. Ἡ πρῶτα (ῥα) ἀνατέλλει. (Ἄγγ. Βλάχος)
5. Ὁ μόνος ποιητής. (Ἄ. Κατακουζηνός)
6. Ἦμος πρὸς τὸν θεόν. (Ἄγγ. Βλάχος)
7. Ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ θεοῦ. (Ν. Καλογερόπουλος)
8. Ὁ θεός. (Ἄ. Κατακουζηνός).

Τ Α Ξ Ι Σ Β'.

**Λεκτικαὶ ἀσκήσεις (Πραγματογνωσία) — Ἀνάγνωσις —
Γραμματικὴ — Ποιήματα.**

Α' Λεκτικαὶ ἀσκήσεις. (Πραγματογνωσία.)

Ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Γ' τάξεως.
(Ἴδε Φυσικὴν ἱστορίαν Γ' τάξεως).

Β'. Ἀνάγνωσις.

Ἀσκήσις εἰς τὸ ἀπταιστώ· καὶ λογικῶς ἀναγινώσκειν. — Ἐρμηνεία τοῦ περιεχομένου τῶν ἀναγινωσκομένων καὶ δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων ἀνάλυσις καὶ ὀρθὴ κατανόησις αὐτοῦ. Ἀνάγνωσις ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

Γ'. Γραμματικὴ.

Γραμματικὴ.

Ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Γ' τάξεως.
(Ἴδε γραμματικὴν τῆς Γ' τάξεως).

Δ'. Ποιήματα.

Ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Γ' τάξεως.
(Ἴδε ποιήματα τῆς Γ' τάξεως).

Τ Α Ξ Ι Σ Γ .

Ἀνάγνωσις—Γραμματικὴ—Ποιήματα.

Α'. Ἀνάγνωσις.

Ἀπταιστος καὶ λογικὴ ἀνάγνωσις. Ἑρμηνεῖα τῶν λέξεων ἰδίως τῶν ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν καὶ τῶν συνθέτων καὶ παραγῶγων· ἀπηκριβωμένη ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου τῶν ἀναγινωσκομένων.

Β'. Γραμματικὴ.

1. Ἡ ἀπλῆ πρότασις. — Ὅδηγία πρὸς εὐρεσιν καὶ σχηματισμὸν ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀπλῶν προτάσεων· διακρίσις τῶν συστατικῶν αὐτῶν.

2. Λήγουσα, παραλήγουσα καὶ προπαραλήγουσα. Διαίρεσις τῶν λέξεων εἰς ὀξύτονους, παροξύτονους κλπ. εἰς δαπυνομένας καὶ ψιλομένας.

3. Διαίρεσις τῶν φωνηέντων· μακρὰ καὶ βραχεῖαι· συλλαβαί.

4. Οἱ κυριώτεροι περὶ τονισμοῦ κανόνες.

5. Πνευματισμὸς τῶν ἀπὸ υ καὶ ρ ἀρχομένων λέξεων.

6. Οὐσιαστικά. —

α') Ὄνομα οὐσιαστικόν.

β') Διακρίσις τῶν οὐσιαστικῶν εἰς συγκεκριμένα καὶ ἀφηρημένα καὶ τῶν συγκεκριμένων εἰς κύρια καὶ προσηγορικά.

γ') Γένος.

δ') Ἀριθμὸς.

ε') Πτώσις.

7. Ἄρθρον.

8. Κλίσις τῶν ὀνομάτων καὶ τοῦ ἄρθρου.

α') Προσκήσεις ἀπὸ στόματος.

β') Κλίσις.

γ') Κλίσις ἀσυναϊρέτων ὀνομάτων τῆς α', β' καὶ γ' κλίσεως.

9. Ἐπίθετον.

α') Προσκήσεις ἀπὸ στόματος.

β') Ἔννοια τοῦ ἐπιθέτου.

γ') Γένη τοῦ ἐπιθέτου καὶ βαθμοὶ αὐτοῦ.

10. Ἀντωνυμία.

α') Προσωπικαί.

β') Δεικτικαί.

γ') Ἐρωτηματικαί.

11. Ῥήματα.

α') Ἐννοια τοῦ ῥήματος.

β') Κλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τῶν βαρυτόνων τῆς ἐνεργ. καὶ παθητικῆς φωνῆς.

12. Τὰ σημεῖα τῆς στίξεως. — Θαυμαστικόν, παρένθεσις, εἰσαγωγικά, ἀποσιωπητικά.

Ὁρθογραφία. —

α') Διαίρεσις τῶν λέξεων εἰς συλλαβὰς καὶ ἀντιγραφὴ αὐτῶν.

β') Γραφὴ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ῥημάτων καὶ ἀντωνυμιῶν, μόνον τῶν διδαχθέντων ἐν τῇ γραμματικῇ διδασκαλίᾳ. Γραφὴ εἴτε ἐκ τοῦ ἀναγκαστικοῦ βιβλίου εἴτε καὶ ἀπὸ μνήμης ὅτε μὲν τῶν μονοσυλλάβων, δισυλλάβων καὶ πολυσυλλάβων, ὅτε δὲ τῶν ὀξυτόνων, παροξυτόνων καὶ προπαροξυτόνων, τῶν περισπωμένων καὶ προπερισπωμένων, καὶ ἄλλοτε τῶν δασηνομένων καὶ ψιλουμένων λέξεων.

γ') Γραφὴ τῶν ἑπτὰ φωνέντων, τῶν δέκα ἑπτὰ συμφώνων καὶ τῶν διφθόγγων.

δ') Γραφὴ λέξεων κατὰ συλλαβὰς διὰ τοῦ διαιρητικοῦ σημείου διαιρουμένας.

ε') Γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσις προτάσεων καὶ σμικρῶν τελείων λόγων.

ς') Συχνὴ ἀντιγραφὴ τῶν γυμνασμάτων, τῶν χρησιμευόντων εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς.

ζ') Ἐμπέδωσις τῶν περὶ τονισμοῦ κανόνων.

η') Ἀντιγραφὴ κατ' οἶκον ἀναγνωσθέντων ἤδη καὶ καλῶς κατανοηθέντων μερῶν ἐκ τοῦ ἀναγκαστικοῦ βιβλίου.

Γ. Ποιήματα.

Πρῶτος κύκλος.

(Πρῶτον ἔτος διδασκαλίας).

1. Ἡ πέριχα.	(Γ. Ζαλοκώστας)
2. Ὁ Βορειᾶς ποῦ τ' ἀράκια.	(Γ. Ζαλοκώστας)
3. Τὸ ὄργανο (ἓνα παιδάκι).	(Ἀχιλ. Παράσχος)
4. Ἐωθινὴ προσευχή.	(Ἄγγ. Βλάχος)
5. Πρὸ τῆς Παραγίας.	(Ἀχ. Παράσχος)
6. Ὁ χειμών.	(Ἄγγ. Βλάχος)
7. Ἡ τυφλὴ ἀρθόπωλις.	(Γ. Ζαλοκώστας)
8. Ἦμος πρὸς τὸν θεόν.	(Π. Σούτσος)

Δεύτερος κύκλος.

(Δεύτερον ἔτος διδασκαλίας.)

1. Τὸ φεγγάρι.	(Ἄγγ. Βλάχος)
2. Τὸ ὄργανο (Εἰς τὸν προθάλαμόν σας).	(Ἄχ. Παράσχος)
3. Ἡ ἑσπέρα (ἡ ἡμέρα 'σώθη).	(Ἄγγ. Βλάχος)
4. Τὸ πρωῖ (ὁ ἥλιος τὰ βουνά).	(Ἄγγ. Βλάχος)
5. Τὸ καλοκαίρι.	(Γ. Βιζηνός)
6. Τὸ φθινόπωρον.	(Ἰ. Καρασούτσας)
7. Ἡ θάλασσα καὶ τὰ ποτάμια.	(Γ. Δροσίτης)
8. Εὐχαριστία πρὸς τὸν θεόν.	(Ἄ. Παρχαθῆς).

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'.

Ἀνάγνωσις—Γραμματικὴ—Ποιήματα.

Α'. Ἀνάγνωσις.

Ἄπταιστος, λογικὴ καὶ ἠθικὴ ἀνάγνωσις ἀπηκριβωμένη ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου τῶν ἀναγινωσκομένων.

Β. Γραμματικὴ.

Γραμματικὴ.

1. Συνάψεις.

2. Οὐσιαστικά.

α') Ἀσυναίρετα καὶ συνηρημένα ὀνόματα τῆς α', β' καὶ γ' κλίσεως.

β') Ἀνώμαλα οὐσιαστικά.

3. Ἐκθλιψίς.

4. Ἐπίθετα.

α') Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

β') Ἀνώμαλα παραθετικά.

5. Τὰ ἀριθμητικά.

6. Ἀντωνυμίαι.

α') Κτητικά.

β') Ἀναφορικά.

γ') Αὐτοπαθεῖς.

δ') Ἀλληλοπαθεῖς.

ε') Ἀόριστοι.

ς') Ἐπιμεριστικά.

ζ') Συσχετικά.

7. Κρᾶσις.

8. Μετοχή. — Ὁ ἐνεστώσ και ὁ ἀόρ. τῆς ἐνεργ. και παθ. φωνῆς.

9. Ῥήματα.

α') Πάντες οἱ ἀπλοῖ και σύνθετοι χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς και παθητικῆς φωνῆς τῶν βαρυτόνων:

β') Τὰ περισπώμενα.

10. Ἄκλιτα.

α') Προθέσεις

β') Ἐπιρρήματα.

γ') Σύνδεσμοι.

δ') Ἐπιφωνήματα.

Συντακτικόν. α') Ἡ ἀπλή πρότασις. — Ἐποκειμένον και κατηγορούμενον.

β') Ἡ πεπλατυσμένη πρότασις. — Τὸ ἀντικείμενον και αἰτιατικόν.

γ') Ἀνάλυσις τελείου λόγου.

Ὅρθογραφία.

1. Συνέχεια τῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τοῦ συλλαβισμού, ὅπως και εἰς τὴν προηγουμένην τάξιν.

2. Διὰ συχῶν ἀσκήσεων ἐμπέδωσις τῶν κανόνων περὶ τονισμού τῶν πρῶτοκλίτων.

3. Ἀσκήσις ἐπὶ τῶν συνηρημένων.

4. Ἀσκήσις εἰς τὸ ἀπταιστώσ και ταχέως ἐναλλάσσειν τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ὀνομάτων, τῶν ἀντωνυμιῶν και τῶν ῥημάτων.

5. Συχνὴ ἀντιγραφή τῶν γυμνασμάτων τῶν χρησιμευόντων εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς γραμματικῆς.

6. Γραφή καθ' ὑπαγόρευσιν ὄλων τελείων.

Συγγραφικαὶ ἀσκήσεις.

Περιγραφαὶ και διηγήματα σύντομα, ἐπιστολαί.

Γ'. Ποιήματα.

1. Αἰκατερίνη Γαλάτη.

2. Ὁ θεὸς και ὁ θάνατος.

3. Προσευχὴ στρατιώτου.

4. Ἐμβατήριον.

5. Δέσπω.

6. Εἰς τὸν ἱερὸν λόγον.

7. Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

8. Ὁδὴ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας.

9. Ὁ Σαμουήλ.

10. Nani-Nani.

11. Ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος.

12. Θεοῦ παρουσία.

(Ἄλέξ. Σοῦτσος)

(Ἰ. Καρασούτσας)

(Ἡλ. Ταρταλίδης)

(Ἄγγ. Βλάχος)

(Δημῶδες)

(Ἄ. Κάλβος).

(Δημῶδες)

(Ἰ. Καρασούτσας)

(Ἄ. Βαλαωρίτης)

»

(Ἄγγ. Βλάχος)

(Ἄ. Παγκαβῆς)

Γ'. Μαθηματικά.

Α'. Ἀριθμητική.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Παντοδαπαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν 1—10 καὶ 10—20.

Α'. Ἀπὸ στόματος λογιστική.

Αἰσθητοποιήσεις τῆς ἀξίας τῶν ἀριθμῶν. Ἀνάλυσις καὶ σύνθεσις αὐτῶν. Ἀριθμησις ἀνοιῦσα καὶ κατιοῦσα. Ἀριθμησις προστιθεμένων εἰς ἕκαστον προηγούμενον ἀριθμὸν ἢ καὶ ἀφαιρουμένων ἀπ' αὐτοῦ τοῦ 1, 2 καὶ 3. Ἀσκήσις ἐπὶ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν. Ἀνάλυσις ἑκάστου διδομένου ἀριθμοῦ καὶ σχηματισμὸς αὐτοῦ διὰ προσθέσεως καὶ ἀφαιρέσεως ἄλλων ἀριθμῶν. Σχηματισμὸς ἀριθμῶν διὰ πολλαπλασιασμοῦ καὶ διαιρέσεως. Προβλήματα τοῦ κοινοῦ βίου ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῶν ἀριθμῶν τούτων.

Β'. Γραπτὴ λογιστική.

Ἐκμάθησις τῆς γραφῆς τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 20. Γραφὴ τῶν σημείων τῶν τεσσάρων θεμελιωδῶν πράξεων. Ἀσκήσις εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τεσσάρων πράξεων ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἀριθμῶν.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Παντοδαπαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ἀριθ. 1—100.

Α'. Ἀπὸ στόματος λογιστική.

Αἰσθητοποιήσεις τῆς ἐννοίας τῆς δεκάδος. Ἀριθμησις κατὰ δεκάδας. Ἀριθμησις ἀπὸ τοῦ 1—100 κατὰ μονάδας. Ἀριθμησις προστιθεμένων εἰς ἕκαστον προηγούμενον ἀριθμὸν ἢ καὶ ἀφαιρουμένων ἀπ' αὐτοῦ τῶν ἀριθμῶν 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, ἰδίως δὲ τοῦ 7 καὶ τοῦ 8. Ἀνάλυσις διψηφίων ἀριθμῶν εἰς δεκάδας καὶ μονάδας καὶ ἀνασύνθεσις αὐτῶν. Πρόσθεσις καὶ ἀφαιρέσεις διψηφίων ἀριθμῶν. Πρόσθεσις τριῶν μονοψηφίων, δύο μονοψηφίων καὶ ἑνὸς διψηφίου, δύο διψηφίων καὶ ἑνὸς μονοψηφίου καὶ τριῶν διψηφίων ἀριθμῶν. Ἀφαιρέσεις μονοψηφίου ἀπὸ διψηφίου καὶ διψηφίου ἀπὸ διψηφίου ἀριθμοῦ. Πολλαπλασιασμὸς μονοψηφίου ἐπὶ μονοψήφιον, διψηφίου ἐπὶ μονοψήφιον. Διαίρεσις διψηφίων ἀριθμῶν διὰ

μονοψηφίου. Προβλήματα πολλαπλασιασμοῦ. Τελεία ἄσκησις εἰς τὸ εὐρίσκειν πόσον τιμᾶται ἢ μονὰς πράγματός τινος, ὅταν γινώσκῃ πόσον τιμῶνται πολλὰι μονάδες τοῦ αὐτοῦ πράγματος, εἰς τὸ εὐρίσκειν πόσον διάστημα διανύει κινητὸν τι ὁμαλῶς κινούμενον εἰς μίαν χρονικὴν μονάδα, ὅταν γινώσκῃ πόσον διανύει τὸ αὐτὸ κινητὸν εἰς πολλὰς χρονικὰς μονάδας καὶ εἰς τὰ παρόμοια. (Σημειωτέον ὅτι καὶ ἐνταῦθα οἱ ἀριθμοὶ οἱ εἰσερχόμενοι ἐν τοῖς προβλήμασιν ἔχουσιν ὄρια καὶ ὅτι δέον νὰ εἶνε τοιοῦτοι, ὥστε νὰ ἄγωσιν εἰς ἀκέραια ἀποτελέσματα). Τροπὴ μονάδων τοῦ ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν μετρικοῦ συστήματος ἀπὸ μεγαλύτερων εἰς μικροτέρας καὶ ἀνάπαλιν.

Β'. Γραπτὴ λογιστικὴ.

Γραφὴ τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τοῦ 1—100. Ἐκτέλεισις ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἀριθμῶν τῶν τεσσάρων θεμελιωδῶν πράξεων.

Τ Α Ξ Ι Σ Γ'.

Αἱ τέσσαρες πράξεις τῶν ἀκεραίων ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν 1—1000 καὶ ἐπέκεινα. Τὰ ἀπλούστατα ἐκ τῶν κλασμάτων. Ἀπλὴ μέθοδος τῶν τριῶν.

Α'. Ἀπὸ στόματος λογιστικὴ.

Ὀνομασία καὶ ἐκμάθησις τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τοῦ 1—1000. Ἐννοια τῆς ἑκατοντάδος. Ἀντιπαραβολὴ τῆς ἑκατοντάδος πρὸς τὴν δεκάδα. Ἡ ἐννοια τῆς χιλιάδος. Ἀντιπαραβολὴ αὐτῆς πρὸς τὴν ἑκατοντάδα καὶ δεκάδα. Ἡ διάφορος ἀξία τῶν ψηφίων κατὰ τὴν διάφορον πρὸς ἄλληλα θέσιν αὐτῶν. Πρόσθεσις καὶ ἀφαιρέσις ἀριθμῶν τριψηφίων. Πολλαπλασιασμοὶ διψηφίου ἐπὶ μονοψηφίου. Διαίρεισις ἀριθμῶν διψηφίων διὰ μονοψηφίου. Προβλήματα ἐπὶ τῶν νομισμάτων, τῶν σταθμῶν τῶν μέτρων καὶ τοῦ χρόνου. Προβλήματα τῆς ἀπλῆς μεθόδου τῶν τριῶν διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα. Ὁρισμοὶ τῶν τεσσάρων θεμελιωδῶν πράξεων. Ὀνομασίαι τῶν ἀριθμῶν ἐφ' ὧν ἐκτελοῦνται αἱ πράξεις καὶ ὀνομασίαι τῶν ἐξαγομένων τῶν πράξεων. Τελεία διαίρεισις, ἀτελής διαίρεισις. Τὰ εὐκολώτατα τῶν κλασμάτων (τὸ ἡμισυ καὶ τὸ τέταρτον).

Β'. Γραπτή λογιστική.

Γραφή τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ 1 — 1000 καὶ ἐπέκεινα. Αἱ τέσσαρες θεμελιώδεις πράξεις ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ ἀριθμῶν πολυψηφίων. Τροπὴ μονάδων τοῦ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει μετρικοῦ συστήματος ἀπὸ μεγαλητέρων εἰς μικρότερας καὶ τἀνάπαλιν. Προβλήματα. Βάσανοι τῶν τεσσάρων πράξεων.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'.

Αἱ τέσσαρες πράξεις τῶν ἀκεραίων ἐπὶ ἀριθμῶν πολυψηφίων. Κλασματικοί, δεκαδικοὶ καὶ συμμιγεῖς ἀριθμοί. Εὐρεσίς τοῦ τόκου.

Ἀσκήσεις διὰ πολυψηφίων ἀριθμῶν ἐπὶ τῶν 4 θεμελιωδῶν πράξεων. Πολλαπλασιασμός καὶ διαίρεσις μετ' τὴν μονάδα ἀκολουθουμένην ὑπὸ μηδενικῶν. Συντομία ἐν τῷ πολλαπλασιασμῷ καὶ τῇ διαίρεσει. Κλασματικὴ μονάς. Κλάσμα ἴσον τῇ ἀκεραίᾳ μονάδι, κλάσμα μικρότερον καὶ κλάσμα μεγαλύτερον τῆς ἀκεραίας μονάδος. Τροπὴ ἀκεραίου εἰς κλάσμα. Τροπὴ κλάσματος εἰς ἰσοδύναμον δεκαδικὸν καὶ συμμιγῆ. Τί καλεῖται μικτός καὶ τροπὴ μικτοῦ εἰς κλασματικόν. Ἐξαγωγή τῶν ἀκεραίων μονάδων τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν κλάσματι μείζονι τῆς μονάδος. Ἰδιότητες τῶν κλασμάτων ἀπλοποιήσις αὐτῶν. Τροπὴ ἑτερονύμων κλασμάτων εἰς ὁμώνυμα. Αἱ 4 πράξεις τῶν κλασμάτων. Προβλήματα. Δεκαδικὴ μονάς. Ἡ ἔννοια αὐτῆς. Γραφή καὶ ἀπαγγελία τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Πῶς γράφονται οἱ δεκαδικοὶ ἀριθμοὶ ὡς κοινὰ κλάσματα. Ἰδιότητες τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Τροπὴ ἑτερονύμων δεκαδικῶν εἰς ἰσοδύναμους ὁμώνυμους. Αἱ 4 θεμελιώδεις πράξεις ἐπὶ τῶν δεκαδικῶν κλασμάτων. Συμμιγεῖς ἀριθμοί. Ἡ ἔννοια αὐτῶν. Πρόσθεσις καὶ ἀφαιρέσεις τῶν συμμιγῶν τοῦ χρόνου καὶ βάρους. Ἡ εὐρεσίς τοῦ τόκου.

Β'. Γεωμετρία.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'.

Τὰ γεωμετρικὰ σχήματα ἐξ ἀμέσων ἀντιλήψεως κατανοούμενα.

1. Κύβος. — Πέρατα τοῦ κύβου ἦτοι ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Ἐδρα τοῦ κύβου καὶ πλῆθος αὐτῶν. Ἄκμαί τοῦ κύβου καὶ πλῆθος αὐτῶν. Εὐ-

θεία γραμμὴ καὶ σημεῖα. Κορυφαὶ τοῦ κύβου καὶ πλῆθος αὐτῶν. Σχήμα τῶν ἐδρῶν τοῦ κύβου. Στερεαὶ καὶ διέδροι γωνίαι. Τετράγωνον καὶ πλευραὶ αὐτοῦ. Σχέσεις τῶν πλευρῶν τοῦ τετραγώνου πρὸς ἀλλήλας καὶ περίμετρος τοῦ τετραγώνου. Ἐπίπεδοι γωνίαι (ὀρθή). Αἱ γωνίαι τοῦ τετραγώνου ἴσαι πρὸς ἀλλήλας καὶ ὀρθαί. Αἱ διάφοροι θέσεις δύο ἐπιπέδων πρὸς ἀλλήλας· θέσεις τῶν ἐδρῶν καὶ τῶν ἀκμῶν τοῦ κύβου πρὸς ἀλλήλας (κάθετοι, παράλληλοι). Βασιλικὸς πῆχυς καὶ ὑποδιαίρεσις αὐτοῦ. Τετραγωνικὸς πῆχυς. Τετραγωνικὴ παλάμη κτλ. Μέτρησις εὐθείας γραμμῆς καὶ μέτρησις ἐπιφανείας τετραγώνου.

2. Ὄρθογώνιον παραλληλεπίπεδον. — Πέρατα τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου ἴτοι ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Ἐδραι καὶ πλῆθος αὐτῶν Ἄκμαι καὶ πλῆθος αὐτῶν. Κορυφαὶ καὶ πλῆθος αὐτῶν. Ὄρθογώνιον παραλληλόγραμμον. Ὑψος καὶ βάσις τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου. Σύγκρισις τοῦ κύβου πρὸς τὸ ὀρθογώνιον παραλληλεπίπεδον. Σύγκρισις τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου πρὸς τὸ τετράγωνον (πρῶτον τὰ ὅμοια καὶ εἶτα τὰ διάφορα ἐν αὐτοῖς). Μέτρησις τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου (ἐμβαδόν). Ἐφαρμογὰ τῆς γνώσεως τῆς μετρήσεως τοῦ τετραγώνου καὶ τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου εἰς οἰκόπεδα, ἔδαφος δωματίων, κήπων κτλ. Στάθμη, κανὼν, διαβήτης, γνῶμων, ἀναγωγεὺς. Προβλήματα σχετικὰ πρὸς τὰ διδασθέντα.

3. Κεκλιμένον παραλληλεπίπεδον — Ἐδραι αὐτοῦ καὶ πλῆθος αὐτῶν. Κεκλιμένον παραλληλόγραμμον. Βάσις καὶ ὕψος αὐτοῦ. Σύγκρισις αὐτοῦ πρὸς τὸ τετράγωνον καὶ τὸ ὀρθογώνιον. Ὄξεια καὶ ἀμβλείαι γωνίαι. Μέτρησις παραλληλογράμμου Ἐφαρμογὴ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Προβλήματα σχετικὰ πρὸς τὰ διδασθέντα.

4. Ὄρθον τριγωνικὸν πρίσμα. — Ὅμοια ἐποπτεία τοῦ ὀρθοῦ τριγωνικοῦ πρίσματος πλῆθος ἐδρῶν. Θέσις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας· πλῆθος τῶν ἀκμῶν. Διάφορος τοποθέτησις τοῦ ὀρθοῦ τριγων. πρίσματος καὶ εὗρεσις τῆς θέσεως τῶν ἐδρῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκμῶν ὡς πρὸς τὸν ὀρίζοντα. Αἱ αὐταὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν προεγνωσμένων στερεῶν. Ἄθροισμα τῶν γωνιῶν τοῦ τετραπλεύρου.

5. Τριγωνικὴ πυραμὶς. — Πέρατα τῆς τριγωνικῆς πυραμίδος, ἴτοι ἐπιφάνεια αὐτῆς. Ἐδραι τῆς τριγων. πυραμίδος καὶ πλῆθος αὐτῶν. Βάσις καὶ παράπλευρος ἐπιφάνεια. Κορυφή καὶ ὕψος τῆς τριγων. πυραμίδος. Τρίγωνον, ἰσοπλευρον, ἰσοσκελές, σκαληνόν. Ὄρθογώνιον, ἀμβλυ-

γώνιον, ὀξυγώνιον. Πλευραί, βάσις καὶ ὕψος τοῦ τριγώνου. Μέτρησις τῶν γωνιῶν (ἀναγωγός). Μέτρησις τοῦ τριγώνου (ἐμβαδόν).

6. Σφαῖρα. Ἐπιφάνεια τῆς σφαίρας. Μέγιστος κύκλος, μικροὶ κύκλοι τῆς σφαίρας. Κέντρον τοῦ κύκλου, ἀκτίς, διάμετρος, περιφέρεια.

7. Ἡ εὐρῆσις τοῦ ὀγκοῦ τοῦ κύβου καὶ τοῦ ὀρθοῦ παραλληλεπιπέδου.

Δ'. Πραγματικὰ μαθήματα.

Α'. Ἱστορία.

Τ Α Ξ Ι Σ Γ

1. Ἡρακλῆς.
2. Θησεύς.
3. Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος.
4. Λυκούργος. Αἱ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν διατάξεις τῆς νομοθεσίας αὐτοῦ.
5. Σόλων. Τὰ σχολεῖα. Ἡ ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεία τῶν Ἀθηναίων.
6. Μιλτιάδης. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη.
7. Θεμιστοκλῆς. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.
8. Λεωνίδας. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη.
9. Ἀριστείδης καὶ Πausανίας. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη.
10. Κίμων.
11. Περικλῆς. Αἱ τέχναι. Ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν.
12. Σωκράτης.
13. Ἐπαμεινώνδας καὶ Πελοπίδας.
14. Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'

1. Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας.
2. Ἰουστινιανός.
3. Ἡράκλειος.
4. Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος.
5. Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. Πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἄλλωσις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων.

6. Κλέφται και άρματωλοί. Βίος κλεφτών, φρονήματα και θρησκευτικόν αίσθημα. Ή δημώδης ποιήσις. Τό φρόνημα του έλληνικού λαού.
  7. Λάμπρος Κατσώνης και Άνδρουτσος. Νέοι του Έλληνισμού κατά των Τούρκων άγώνες.
  8. Ρήγας Φεραϊός. Ήνέργειαι αυτού, ήρωϊκός θάνατος. (Γαλλική επανάστασις, Ναπολέων).
  9. Οί Σουλιώται. Ήρωϊκοί άγώνες κατά του Άλή πασά. Ζαλόγκο. Κιοϋγκι.
  10. Νίκος Τσάρας και Εύθύμ. Βλαχάβας, άρματωλοί του Όλύμπου.
  11. Φιλική Έταιρεία. Άλέξανδρος Υψηλάντης και ή έν Βλαχία επανάστασις.
  12. Γρηγόριος ό Πατριάρχης. Ή άπαγχόνισις αυτού.
  13. Ό Παλαιών Πατρών Γερμανός Ή σημαία της Έλληνικής επαναστάσεως.
  14. Διάκος. Άλαμάνα.
  15. Όδυσσεύς Άνδρουτσος. Τό χάνι της Γραβιζας.
  16. Κωνσταντίνος Κανάρης. Ή πυρπόλησις της ναυαρχίδος. Ή άνδρεία αυτού.
  17. Άνδρέας Μιαούλης. Ναυμαχία του Άργολικού κόλπου. Ή μεγάλη ναυμαχία του Γέροντος. Ή μεγαλοψυχία αυτού.
  18. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Ή άλωσις της Τριπολιτσας. Ή καταστροφή του Δράμαλη. Ή στρατηγική εύφύια και τό άκατάβλητον φρόνημα του άνδρός.
  19. Μάρκος Βόταρης. Νυκτερινή έφοδος κατά του τουρκικού στρατοπέδου και θάνατος αυτού. Ή χρηστότης και ή άνδρεία αυτού.
  20. Ή πτώσις του Μεσολογγίου.
  21. Γεώργιος Καραϊσκάκης.
  22. Αί τρεις Μεγάλαι δυνάμεις και ή έν Πύλω ναυμαχία
  23. Καποδίστριας. Όθων. Γεώργιος. Προσάρτησις της Έπτανήσου και Θεσσαλίας. Οί έθνικοί πόθοι.
- ~~~~~

Β'. Γεωγραφία.

Τ Α Ξ Ι Σ Β'.

Πατριδογραφία.—Τὰ γενικώτατα ἐκ τῆς Γεωγραφίας.

1. Ἡ γῆ ὡς κατοικία ἐμφύχων ὄντων.
2. Ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, φυσικὰ καὶ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, οἱ ἄνεμοι.
3. Ἡ ξηρὰ καὶ τὰ ὕδατα γενικῶς.
4. Ἡ ξηρὰ ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.
  - α') Οἰκίαι, ὁδοὶ πόλεως, ἐπισκόπησις τῆς πόλεως ἢ τῆς κώμης, ἐν ἧ ὁ ἑκασταχοῦ διδασκόμενος μαθητὴς ζῆ.
  - β') Ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος, δούλης καὶ ἐλευθέραι. Πάτραι, Σῦρος κτλ. Κωνσταντινούπολις.
  - γ') Τὰ δημόσια κτίρια.— Ἐκκλησίαι, δημαρχεῖον, νομαρχία, θέατρον, ταχυδρομεῖον, νοσοκομεῖον, φρενοκομεῖον, ὄρφανοτροφεῖον, σχολεῖα, στρατιῶνες, πτωχοκομεῖον, βουλευτήριον, ἀνάκτορα. Τάφροι, τεῖχος, φρούριον, γέφυρα, ὕδραγωγεία, νεκροταφεῖον.
  - δ') Τὰ δημόσια μέρη.— Ἀγορά, πλατεῖαι, ἀνδριάντες, πίδακες κλπ.
5. Ἡ ξηρὰ κατὰ τὴν χρησιμότητα αὐτῆς.
  - α') Νομαί, λειμῶνες, δάση, ἀγροί· τὰ ἐν αὐτοῖς διαιτώμενα ζῷα.
  - β') Ἐρημοί. Ἐρημα μέρη.
6. Τὰ ὑψώματα τῆς ξηρᾶς.
  - α') Λόφοι, βουνά, ὄρη, ὄροπέδια. Ἡραίστεια. Τὰ μεγαλύτερα ὄρη τῆς Ἑλλάδος. Τὰ συνηθέστερα δένδρα τῆς Ἑλλάδος.
  - β') Ὁ βίος τῶν ὄρειων.
7. Τὰ ὕδατα. — Ποταμοί, λίμναι, ἔλη, τέλματα, κόλποι, λιμένες. Οἱ ἰχθύες οἱ συνηθέστεροι ἐν Ἑλλάδι.
8. Αἱ κῶμαι, αἱ πόλιναι καὶ αἱ πόλεις τῆς χώρας, ἐνθα ὁ μαθητὴς ὁ διδασκόμενος ὁ δῆμος.
9. Χαρτογραφία τῆς χώρας, ἐν ἧ κατοικεῖ ὁ διδασκόμενος. Ἀνάγνωσις τοῦ τοπογραφικοῦ χάρτου τῆς ἰδίας πατρίδος καὶ τῶν περιγύρων αὐτῆς. Ἀνάγνωσις τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου τοῦ δήμου, εἰς ὃν εὐρίσκεται ὁ διδασκόμενος.

Τ Α Ξ Ι Σ Γ .

Ἑλλάς.

1. Ἐπανάληψις τῶν διδασχθέντων κατὰ τὴν προηγουμένην τάξιν.
2. Ἡ ἐπαρχία καὶ ὁ νομός, ἐνθα εὐρίσκεται ὁ μαθητής.
3. Ἡ Ἑλλάς. Τὰ ὄρια, τὰ ὄρη, οἱ ποταμοί, αἱ λίμναι, οἱ νομοὶ αὐτῆς. Τὸ κλίμα, τὰ προϊόντα, οἱ κάτοικοι καὶ αἱ πρωτεύουσαι αὐτῶν.
4. Χαρτογραφία συχνή.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ .

Τὰ ἀναγκαιότατα ἐκ τῆς Γεωγραφίας — Εὐρώπη. —
Ἑλλάς. — Αἱ περὶ τὴν Ἑλλάδα χῶραι.

1. Τὰ ἀπλούστατα ἐκ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα. Τὸ σφαιροειδὲς αὐτῆς. Ἡ περὶ τὸν ἑαυτῆς ἄξονα περιστροφή. Ἡμέρα, νύξ. Ἡ περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰ τῆς γῆς. Τὸ ἔτος καὶ αἱ 4 ὥραι αὐτοῦ.
2. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Ἡπειροί. Ὠκεανοί.
3. Εὐρώπη. Τὰ μεγαλύτερα τῶν κρατῶν αὐτῆς γενικῶς.
4. Ἑλλάς.
  - α) Ἡ ἐν τῇ Εὐρώπῃ θέσις αὐτῆς· ἡ μορφή τῆς ἐπιφανείας, τὰ ὄρη, καὶ τὰ ὕδατα αὐτῆς.
  - β) Οἱ Νομοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου· ἡ πρὸς ἀλλήλους θέσις αὐτῶν· τὰ ὄρια καὶ ἡ μορφή τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν· αἱ μεγαλύτεραι πόλεις, τὸ κλίμα, τὰ προϊόντα, ὁ βίος καὶ ἡ διαίτα τῶν εἰς ἕκαστον αὐτῶν κατοικούντων.
  - γ) Γεωργία, κτηνοτροφία, βιομηχανία, ἐμπόριον, πληθυσμός, θρησκεία καὶ πολιτισμός ἐν γένει τῶν κατοίκων.
  - δ) Τὰ ἀναγκαιότατα περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους (Βασιλεὺς, Ὑπουργεῖα, Βουλὴ κτλ.)
5. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία. Χῶραι, πόλεις, κάτοικοι, πολιτισμός, βίος.
6. Τὰ ὄμορα τῇ Ἑλλάδι κράτη Σερβία, Βουλγαρία, Μαυροβούνιον.
7. Μικρὰ Ἀσία. Αἴγυπτος.
8. Χαρτογραφία συχνή.

Γ'. Φυσική Ίστορία καὶ Πραγματογνωσία.

Τ Α Ξ Ι Σ Β' ΚΑΙ Γ'.

Πρῶτος Κύκλος.

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας β' καὶ γ' τάξεως).

Α'. Πραγματογνωσία.

1. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. — Τὰ μέρη αὐτοῦ· κεφαλή, κορμός, ἄκρα.
2. Αἱ τροφαὶ τοῦ ἀνθρώπου. — Ἄρτος, κρέας, ὀπῶραι, λάχανα, σίτος, κλπ.
3. Ναυτῶν βίος. — Ναύτης, λέμβος, λεμβοῦχος, ἱστιοφόρον πλοῖον, ἀτμπλοῖον, θωρηκτόν, καταδρομικόν, τορπιλοδόλον.
4. Ἀλιεύων βίος. — Θάλασσα, ἀλιεία, ἀλιευτικὰ πλοῖα, ἀλιευτικὰ ὄργανα· ἰχθύες, κέφαλος, ἔγχελυς, σαρδέλλα, μαλάκια, ἔχθροι, φύκη.
5. Ἡλικίαι. — Νήπιον, παιδίον, ἀνήρ, γέρον· κόρασιον, δεσποινίς, γυνή, γραιά.
6. Ἐπιτηδεύματα ἀνδρῶν. — Χειρῶνας, ἔμπορος, γεωργός, ποιμήν, κυνηγός.
7. Φωτιστικὰ μέσα καὶ ὕλαι. — Λάμπαι, κηρία, ἔλαιον, πετρέλαιον, ἀεριόφως, πυρεῖα, θεῖον, πίσσα.

Β'. Φυσική Ίστορία.

8. Ὁρυκτά. — Τίτανος (μάγμαρον), μαγειρικόν ἄλας, σίδηρος, λιθάνθρακες.
9. Φυτά. — Ἐλαιά, πορτοκαλιά, λεμονέα, συκῆ, καρυά, κλημα, (ἄμπελος, οἶνοποιά). Φασίολος, ἴον, λίνον, μαλάχη.
10. Ζῷα. — Πρόβατον, ὄνος, πίθηκος, γαλῆ, λαγῶς, στρουθίον, ἀηδών, ὄφις, βάτραχος, σαρδίνη, μύρμηξ, καρκίνος, ἀράχνη.

Δεύτερος κύκλος.

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας β' καὶ γ' τάξεως).

Α'. Πραγματογνωσία.

1. Αἱ κατοικίαι τῶν ἀνθρώπων. — Σκηνή, καλύβη, οἰκία, μέγαρον, ἀνάκτορον.
2. Τόποι διαμονῆς τῶν ἀνθρώπων. — Πόλις, χωρίον, ἔπαυλις.

3. Χωρίον.—Χωρικοί, ἀγροτικοὶ οἰκίαι, φρέαρ. Ἔργα καὶ βίος χωρικῶν ἄγρος, ἄροτρον, κριθή, ἀραβόσιτος, γεώμηλα ἄκρις, χελιδῶν, κἀνθαρος, μέλισσα, νυκτερίς.

4. Στρατιωτικῶν εἶδη.—Πεζοί, ἵππεις, πυροβοληταί, χωροφύλακες, τυμπανισταί, σαλπικηταί, ἀξιωματικοί, ὑπαξιωματικοί, ἀπόμαχοι.

5. Ὁ χρόνος.—Ἔτος, ὦραι τοῦ ἔτους ἢ μὴν, ἐβδομάς, ἡμέρα, ὦρα, λεπτόν, δευτερόλεπτον.

6. Δάσος.— Δένδρα ἄρῳς, πλάτανος, λεύκη. Ζῶα ἄλώπηξ, λύκος, τίγρις, λέων, ἐλέφας, κορυδαλλός, πέριξ, ἰέραξ, σαύρα.

Β'. Φυσικὴ Ἱστορία.

7. Ὀρυκτά.—Κρητὶς, χαλκός, πετρέλαιον.

8. Φυτά.—Πεύκη, ἐλάτη, καστανέα, σίτος (καλλιέργεια δημητριακῶν καρπῶν). Σταφίς, ὑάκινθος, κἀνναβίς, κιννάμωμον.

9. Ζῶα.—Βοῦς, αἶξ, ἵππος, ἡμίονος, μῦς, περιστέρα, ἀστὸς, χελώνη, τρίγλη, ἀρίγγη, ψυχὴ, σπηία.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ'.

Ὀρυκτά.

α') Σόδα, γύψος, θηραϊκὴ γῆ, ἀδάμας (ἀμέταλλα ὀρυκτά).

β') Χρυσός, ἄργυρος, μόλυβδος, θεῖον (μεταλλικὰ ὀρυκτά).

γ') Ἀσφαλτος (ὄργανικὰ ὀρυκτά).

δ') Ἰσχύεισσι, σεισμοί, μεταλλικαὶ φλέβες, πηγαί, ἰαματικὰ ὕδατα (γεωλογικά).

Φυτά.—Δρῦς, λεύκη, πλάτανος, μηλέα, κερασέα, καπνός, βάμβαξ, ὄρυζα, ἀραβόσιτος, σακχαροκάλαμον, καφέα, κρίνος, ῥοδῆ.

Φυσιολογία τῶν φυτῶν.—Κορμός, ῥίζαι, κλώνοι, φύλλα, χυμός. Ἄνθη, καρποί, γονιμοποίησις. Πολλαπλασιασμοὶ καὶ ἐξευγένεισις τῶν φυτῶν Γαίαι, λιπάσματα, θερμότης, ὑγρασία.

Ζῶα.

α') Κἀμηλος, λέων, τίγρις, φάλαινα, δελφίν, κάστωρ, (θηλαστικά).

β) Ταῶς, στρουθοκάμηλος, κύκνος (πτηνά).

γ) Κροκόδειλος, βόας, κροταλίας (ἑρπετά).

δ) Ὀνίσκος (βακαλάος), σκόμβρος, σκύλλιον (σκυλόψαρον), καρχαρίας ὁ ἀνθρωποφάγος (ἰχθύες).

ε') Μέλισσα. μεταξοσκώληξ, άκρίς, κώνωψ. τέττιγες, μυΐα (έντομα).

ς') Όκτάπους, τευθίς (καλαμάρι), σπηΐα (σουπιά) (μαλάκια) όστρεα.

ζ') Σπόγγοι, κοράλλια (κοιλέντερα).

Σωματολογία.—Τό δέρμα, αΐ τρίχες, οΐ όνυχες, αΐ σάρκες, ό σκελετός. Ορέφεις (μάσσησις, πέψις, κυκλοφορία του αίματος, άναπνοή). Τό νευρικό σύστημα. Τά αισθητήρια όργανα. Αΐ φυλαΐ του άνθρωπίου γένους.

Φ υ σ ι κ ή .

Τ Α Ξ Ι Σ Δ ' .

1. Βαρύτης. — Πτώσις σώματος. Νήμα στάθμης ή κατευθυντήρ. Κατακόρυφος. Βάρος. Ίσορροπία. Μοχλός πρωτογενής (τραχαλία παγία, έλευθέρα πολύσπατα, βάρουλλον, εργάτης, ζυγός, ψαλίς, στατήρ). Μοχλός δευτερογενής (χειράμαξα, καρυοθλάστης). Μοχλός τριτογενής, πυράγρα.

2. Τρόποι συγκροτήσεως των σωμάτων.—Στερεά. Υγρά. Αέρια. Συνοχή και συνάφεια ήτοι συγκολλητική δύναμις των μορίων διαφόρων σωμάτων γραφή διά κίμωνίας ή μελάνης ή μολυβδοκονδύλου, ή συγκόλλησις διά κόλλας ή κασιτίρου).

3. Υδροστατική.—Άρχή του Άρχιμήδους. Σώμα βυθίζομενον (μόλυβδος έν ύδατι), αιωρούμενον (έλαιον έν μίγματι ύδατος και οΐνοπνεύματος), επιπλάζον (ξύλον έφ' ύδατος). Κολύμβησις. Ίσορροπία των ύγρων (θάλασσα, ποταμοΐ). Συγκοινωνούντα άγγεία (ύδραγωγεία, πίδακες, άρτεσιανά φρέατα, ύδροστάθμη, άεροστάθμη).

4. Αέρια — Άτμοσφαιρικός άήρ. Βάρος του άτμοσφαιρικού άέρος, Άτμοσφαιρική πίεσις. Βαρόμετρον. Έλαστικότητα των άερίων. Σίφων. Αναρροφητική ύδραντλία.

5. Θερμότης.—Ήλική θερμότης. Θερμότης διά τριβής, διά πίεσεως, διά κρούσεως, διά καύσεως. Διαστολή των σωμάτων διά τής θερμότητος. Θερμόμετρον. Καλοί άγωγοΐ και κακοΐ άγωγοΐ τής θερμότητος (πυράγρα, ξύλινοι λαβαΐ, ένδύματα, έφαπλώματα, άχυρα, ρινήματα ξύλου, διπλά παράθυρα). Διαστολή των άερίων διά τής θερμότητος (καπνοδόχη, ρεύματα άέρος, άερισμός, άνεμος). Βρασμός. Έξάτμισις. Υγροποίησης, άπόσταξις, πάγος, βροχή, δρόσος, χιών, χάλιζα.

6. Η Μαγνητική βελόνη Ναυτική πυξίς.

Ε'. Τεχνικά μαθήματα.

Α'. Ὡ δ ι κ ή.

ΤΑΞΙΣ Α' ΚΑΙ Β'.

Πρῶτος κύκλος.

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας α' καὶ β' τάξεως).

Ἄ σ μ α τ α.

1. Ὁ θεός.	5. Ἐν τῷ γυμναστηρίῳ.
2. Θερινὴ νύξ.	6. Ἡ ἀγορὰ.
3. Ὁ ἀποχαιρετισμός.	7. Τὸ δάσος.
4. Τὸ ἀράκι.	8. Ὁ διάλογος.

Ἐκκλησιαστικά ἄσματα.

1. Ἀμήν.	4. Πατέρα υἱὸν καὶ Ἁγ. Πνεῦμα.
2. Κύριε ἐλέησον.	5. Χριστὸς ἀρίστη.
3. Δεῦτε προσκυνήσωμεν.	

Δεύτερος κύκλος.

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας α' καὶ β' τάξεως).

Ἄ σ μ α τ α.

1. Τὸ ἐκκλησάκι.	5. Ὁ ἥλιος.
2. Τὸ ὄνακι.	6. Τὸ τριαντάφυλλο.
3. Ὁ μύλος.	7. Τὸ χελιδόνι.
4. Ὁ Μάιος.	8. Τὸ πουλάκι.

Ἐκκλησιαστικά ἄσματα.

1. Ταῖς προεβείαις εἰς θεοτόκον.	4. Ἐλεον εἰρήνης.
2. Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ.	5. Ἄγιος ὁ θεός.
3. Τὸν σταυρόν σου προσκυνῶμεν	

ΤΑΞΙΣ Γ' ΚΑΙ Δ'.

Πρῶτος κύκλος.

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας γ' καὶ δ' τάξεως).

Ἄ σ μ α τ α.

1. Φοβεῖσθε τὸν θεόν.	6. Ἐμβατήριον.
2. Ἡ αὔρη.	7. Τὸ ναυτόπουλο.
3. Ἀρθύλλιον.	8. Οἱ ἀλιεῖς.
4. Ἄσμα γυμναστικῆς.	9. Ὁ ἐλευθερία, μήτηρ τῶν λαῶν.
5. Ὁ βασιλικὸς ἕμνος.	10. Παράφρασις τοῦ Ἡ'. ψαλμοῦ.

Ἐκκλησιαστικά ᾄσματα.

1. Σὲ ὑμνοῦμεν.	4. Τῇ ὑπερμάχῳ.
2. Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεός.	5. Εὐλόγητός εἶ, Χριστέ ὁ Θεός
3. Κύριε τῶν δυνάμεων.	[ἡμῶν.]

Δεύτερος Κύκλος.

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας γ' καὶ δ' τάξεως).

Ἄ σ μ α τ α.

1. Ἐπουράνιε θεέ.	6. Ἄσμα ροσταλγοῦντος.
2. Ὁ βίος.	7. Ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος.
3. Ὁ θεοσύλλεκτος.	8. Ὁ Ἑθνικὸς ἔμνος.
4. Τὸ ἕσπασον χεῖρε.	9. Ὁ ναύτης ἐν τρικυμῖα.
5. Ἐμβατήριον Τυρταίου.	

Ἐκκλησιαστικά ᾄσματα.

1. Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιστέον σου, Κύριε.	3. Ἀπόστολοι ἐκ περάτων.
2. Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω.	4. Ἡ δόξολογία.

Β'. Ἰχνογραφία.

ΤΑΞΙΣ Α' ΚΑΙ Β'.

Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶ τάξεσιν ἡ διδασκαλία τῆς ἰχνογραφίας δὲν γίνεται ἐν ἰδιαιτέrais ὥραις, ἀλλὰ συμπαρακολουθεῖ καὶ ὑποβοηθεῖ τὴν αἰσθητοποιὸν διδασκαλίαν· τὰ αἰσθητὰ τουτέστιν ἀντικείμενα, τὰ ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀντιληφθέντα, ἀπεικονίζονται ἐν τοῖς ἀπλουστάτοις αὐτῶν διαγράμμασιν ἐπὶ τοῦ ἀβακίου.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ἰχνογραφία. Ἀπεικόνισις εὐθειῶν γραμμῶν, ὡς καθέτων, ὀριζοντίων καὶ πλαγίων. Ἀπεικόνισις διαφόρων σχημάτων ἐξ εὐθειῶν γραμμῶν συγχεμένων. Τὰ στοιχειωδέστατα περὶ φωτός καὶ σκιάς.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ἡ καμπύλη γραμμὴ ἀπὸ τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ τεταρτοκυκλίου μέχρι τῆς ἀπεικονίσεως τῶν ἀπλουστάτων κυκλικῶν κοσμημάτων. Ἀπεικόνισις διαφόρων σχημάτων ἐξ εὐθειῶν καὶ καμπύλων συναπαρτιζομένων. Τὰ σπουδαιότατα τῶν διδασμάτων τῆς σκιαγραφίας καθ' ὑποδείγματα.

Γ. Καλλιγραφία.

Τ Α Ξ Ι Σ Α'.

Ἡ γραφή καὶ ἡ ἀνάγνωσις συνδυάζονται ἐνταῦθα. Συστηματικὴ δὲ διδασκαλία τῆς καλλιγραφίας δὲν γίνεται.

Τ Α Ξ Ι Σ Β'.

1) Αἱ προασκήσεις

ι, υ, ρ, π, ν, υ

τὰ γράμματα

ι, π, υ

2) Ἡ προάσκησης

τὰ γράμματα

υ, ρ, π

3) Ἡ προάσκησης

τὸ γράμμα

μ

4) Σύνδεσις τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων.

5) Τὰ γράμματα

ο, α, ρ, ε, ω, φ

Λέξεις ἐκ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων συγκείμεναι.

6) Αἱ προασκήσεις

ρ, π

Τὰ γράμματα

ρ, π, υ, αἱ, σ

Λέξεις περιέχουσαι τὰ ἤδη

γενόμενα γνωστὰ γράμματα.